МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 92 (4105). ШИНАРДИ, 3 август 1965 шу. Мах 2 кеп.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Республика дуккха а колхозаши совхозаши, ка бола ялаташи ялата-бобови культураши чуийца а яьнна, силоса хьажкIаш чуэца а 1966 шерарча хьувкъама лаьтта кийчде а йоалаеннай.

1 август тIакхоачаш республике гIолла силоса лаьрхIача хьажкIий 3 эзар гектар гаргга чуицай, царех Гудермесски районе 904 гектари Наурски районе 988 гектари а эцаш. ХIаьта цу гIулакха чуэца еза еррига хьажкIаш 60 эзар гектарал тIех я.

ДIанхача шерашка силоса лаьрхIа хьажкIаш чуийелга дуккхача боахамашка тIехьадувлийтар, дуккача хьале мошача доакъарах а ца ехкаш, докъаденнача гIадамех ехкар силос. Из гIулакх кхы ца хилийтар духьа ший ханнахьа а доакъар ца доадеш а силос йоллилга чакхдаккхеп обществени хьайбашта хиланза даргдоацача дукхалла моша доакъар Iоадеи декхарийла да боахамаш.

Юххьанца. дика аьха зябь — лакха хьувкъам баккхара эшача лоархIамерча гIулакххех цаI да.

Кхаш ча тIера дIадаькха цIендаьча дукхача боахамашка зяба лаьрхIа лаьтта аха болабеннаб механизатораш. Денгара денга шерагIа даржаш доагIа тIадоагIача шерарча хьувкъама лаьрхIа лаьтта оахаш кийчделга Грозненски района боахамашка — бIаьсти юв культураш зяба аьхача лаьтта мара дIа ца ера къовсам болабаьраш болча. Цу района колхозащкеи совхозашкеи зяба лаьрхIа хIанзлехьа аьха яьннай 3369 гектар.

ХIанз кхоачашде дезаш дукха гIулакхаш да механизатораштеи кхаш леладераштеи хьалхашка латташ. Хьувкъам чуэцарца цхьана хьайбашта доакъараш кийчдеш а тIадоагIача шера хьувкъама кийчо еш а бохк уж.

ХIАНЗЗЕ А ЙОАКХО Е

ХЬАТIАДОАГIАЧА ШЕРА ХЬУВКЪАМА

☆ ☆ ☆ ☆

Комплексах ду балхаш

Наурски района боахамашта юкъе эггара хьалхарчарца яьлар «ЦIе байрахх» яха колхоз ка бола ялаташ чуийца. Канаш Iо ца легийташ, вIалла доа ца деш чуэцарах, план кхойтта центнер мара йоацача 15—16 центнер ялат дакхха а планал совгIа дика ялат паччахьалкхенга дохка а вIаштIехьдаьннад боахама.

Укх шера гурахьеи тIадоагIача шера бIаьстийи дIаде эша ялат цIен а даь амбарашка чутессад хIанзлехьа а. Щендаь даьннад колхозхошта лургдола кIа а. Иштта хIара къахьегама денна лаьрхIа цхьацца сом ахчеи кхыйола юртбоахама продукташи яла лаьрхIад колхозхошта. Цо кхы а чIоагIагIа лакхъергья цар торо, тоадергIа вахар.

Шоай йоакхо ярга хьежжа болх а беш шоашта хьалхашка латта бехктокхаме декхараш сихха чакхдоахаш ба хIанз «ЦIе байраьх» яхача колхоза кхаш леладераш.

Чуэцаш латтача ялаташта тIеххьа болабелар уж ча хьагулден цох цIендаь даьнна кхаш ахеи. Болх иштта вIаштIехьбаккхарах 1300 гектара тIарча чах аргIаш де кхийнад цар хIанзлехьа а.

Цул совгIа, ка бола ялаташ чуийцача дерригача лаьтта лущени яьй. Из еш хиннав колхоза дикагIвола механизатор Виторгаев Дача. Норма 66 гектар мара йоацача 110—120 гектара тIа лущени а еш къахьийгад цо, пудухьа ийс дийнахьа ваьлар из ерригача майда тIа лущени яь.

Дийнахь а бус а сацац колхоза ялаташ хиннача кхашка тракторий таташ. Ихиъ «ДТ-54» я укхаза лаьтта оахаш. ТIагIертта къахьегаш а беррига шоай теркам оахам дика дара тIабохийташ а ба трактористаш Сулейманов Чапа, Москаленко Николай, Лунырев Иван, кхыбараш. Норма 5,6 гектар мара йоацача 9—10 гектар лаьтта оах царех хIаране сменах, 25—27 сантиметр кIоарга а вIалла йовкъаш ца юташ а аьхад цар 760 гектар лаьтта. Къахьегама овсарле лакха йолаш къахьега йиш хул трактористий шоай балха эша хьалаш лерттIа вIаштIехьдаьха хиларах. Бийсаш яха а культурно салаIа а йиш йолаш дика тоаль я кхай стан, бIайха кхача кийчбу укхаза, хIаьта болх беча дIатIакхухь трактористашта делкъийна баа бIайха кхача.

Йоакхо ю колхозо боахама хьайбашта шортта доакъар Iалашдара а. Ка бола ялаташ чуийцачул тIехьагIа 180 гектара тIа мошача доакъарийна лаьрхIа хьажкIаш дIайийра укхаза. Макхаш дахьачул тIехьа тIа кхай дIоахал а шорал а шозза культиваци яьй хьажкIашта, иштта гIулакх дар бахьан долаш цастта доахан доажаде мегаргдолаш лакхъеннай ужаш.

Сихбенна силос лаьттах йоллаш а ба колхозе. Цу гIулакха хьалкхель я 600 гектар хьажкIаш. 150—160 гектар хьажкIаш хьекха а яьннай, лаьттах еллай ши эзар тонн совгIа силос. Беттача хIара Iатта 13—15 тонн кхоачаргйолаш йолла лерхI из.

Силоса хьажкIаш хьоккхача комбайнерашта юкъе дикагIа толамаш доахаш ба ни. Хасалиеви Глушкови. Цар комбайнаш шоай бехках юхасацийтац шофераша Демченко Василе, Шункарин Александра, Чередниченко Василе, кхычар. Дийнахьа 16—17 рейс ю царех хIаране. Иштта дика кхоачашду шоай декхар машинаш тIара силос Iойоассаечар а из IотоIаеш болча трактористаша а. Планах йолла езар пхи эзар тонн мара йоацача укх лоацача хана ворхI—бархI эзар тонн силос лаьттах йолла лаьрхIад колхозхоша, шеко яц шоай дош цар тешамда кхоачащдергхилар.

Ам. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

МОЛДАВСКИ ОПЕРЕИ БАЛЕТЕИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТЕАТРА КОЛЛЕКТИВА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика къахьегамхой культурни хьакъехьа Iалашбара боккха болх барах, уттадаь спектаклаши актерий ловзара говзали лакхача художественни боараме хиларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла Молдавски опереи балетеи Паччахьалкхен театра коллектива.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель, А-В. ТЕПСАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара хьалхара—Президиума член, Н. АСХАБОВ.

1965 ш. 31 июль.

Наьсарен района кхашка

Ялат лораду

Ка бола ялаташ сихдаь чуэцаш да. Ялаташ лоацача хана а ца дойташ а чуэцара доллача хIаман лоархIам бе беза. Укх шера Наьсарен районе чIоагIа хьийкъад ялаташ. Цхьайолча участкашкара хIара гектара тIара 20—25 центнер, кхы дукхагIа а доал ялат. Ялаташ ца дойтара а лечкъа ца дайтара а ВЛКСМ райкома бюро решенех оарцагIъяьннай района «Комсомольский прожектор», берригa комсомольцаш. Ялаташ лорадара дукха балхаш даьд прожектористаша. Дийнахь а бус а хьатташка бIаргаго йиш я уж. Цар ха дора хьатташкара заготпункте долхача наькъашка. Балха ха чакхъяьначул тIехьагIа комбайнай бункерашка ялат дисадий хьожар.

Дика къахьийгар «Электроинструмент» яхача завода комсомольца Измайлов Хьусена. Массаза а ший комсомольцаш дукхагIа эш-эшача дIаувттабора цо. Ялат чуэца ха хьатIакхачалехьа цу бехктокхамерча гIулакха бокъонца кийчъелар «Комсомольский прожектор». ВIашагIъехкаяр комсомольско-кагирхой агрегаташ. ХIаьта, тIехника болх беш чакх а яьлар уж. Йол хьокхача а болх беш хилар тха района комсомольцаш. Юрташкарча комсомольцашца айхха бувзам лелабу комсомольцаша-хьехархоша.

ХIанз дешархой ахканара каникулаш йолча хана хьехархоша а дешархоша а мангал хьокхача новкъостал ду совхоза. Цу гIулакха каст-каста воскресникаш ду цар.

Кхашкарча станашка, бригадашка каст-каста хул района прожектористаш. Тайп-тайпарча темаех беседаш ю, лекцеш еш цар. Агитбригадаша концерташ уттаду, кинофильмаш хьокх кхашкарча механизаторашта.

А. ГАЗДИЕВ,
ВЛКСМ Наьсарен райкома инструктор.

КОАРТОЛАШ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Массехк ди хьалха коартолаш чуэца болабеннаб «Экажевский» совхоза Экажкъонгий-Юртара отделене. Коартолаш чуэц механизировании хьисапе. ХIанзехьа а чуийлай 50 гектара тIара коартолаш. 179 тонн гаргга коартолаш тикашка йохка дIайихьай.

Коартолаш чуэцача дика толамаш доах трактористаша коммунистически къахьегама ударника Угурчиев Iамарханеи Кациев Таймуразеи. ХIара дийнахьа цаI ах норма йоаккх цар. Иштта дика болх бу коартолаш дIаозаш волча механизатора Аушев Юсапа а.

Коартолаш хьагулъеча хIара дийнахьа шишша норма а йоаккхаш къахьегаш я Гагиева Тамара, Костоева Марет, Хидриева Аминат, Альдиева Найба, Добриева Дугурхан, кхыбараш.

ХIара денна потребительски организацешка дIайохийт 23 тонн совгIа керда коартолаш.

Коартолаш чуэцилга дIахо хьош да хIанз.

Х. БАЛАЕВ.

Йоккха котало

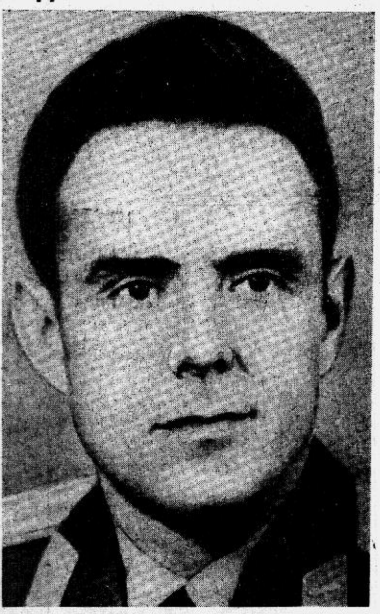
Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттан газовии промышленноста предприятей коллективаша ца хаддаш лакхъю продукци арахецара темпаш, динагIа хулийт технико-экономически хьокхамаш. Семилетка тIеххьарча шера тIайийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, республика промысловикаша 30-ча июле кхоачашъяьй мехкдаьтта дакххара ворхI бетта план.

Из къахьегама толам баккха вIаштIехьдаьннад «Грознефта» объединене коллективо керда скважинаши пайда ца луш лаьтта скважинаши болх бе дIайолаялийтарах, тахка а тохкаш чурча резервех бизза пайда эцарах. Къахьегама овсарле лакхъяра задани тIехкхоачашъяьй, дIададахача шера цу юкъа хиннaчул 36,6 процент лакхъеннай из. Дика дегIаденад хьадоаккха мехкдаьттеи гази. Эггара дукхагIа кхоача доагор деннад Горагорскии МалгIабинеи промысловикаша. Балха юкъейихьача геолого-технически мероприятешеи тIоанашта искусственни низ тIалоаттабароий вIаштIехьдалийтар планах лаьрхIачул совгIа массехк бIаь эзар тонн «Iаьржа дошув» дакхха. ХьаIоаккхача мехкдаьттага дIададар лохдарах паччахьалкхенна ялх бетта баь пайда 378 эзар сом да. Хьалха латтачарех ба Старопромысловскии Октябрьскии районашкара, Гудермесера, МалгIабикера, Горагорскера мехкдаьттахой. Июнь бетта 30-ча денга кхачалехьа август бетта чотах дукха мехкдаьтта даьккхар цар.

30-ча июле скважинашта буруy тохара ворхI бетта план кхоачашъяьй «Грознефта» объединене буруy деттараша. Хьалха латтачарех ба «Малгобекнефта» НПУ цхьоалагIчеи шоллагIчеи буруy деттача конторий, Карабулакски буруy деттача контора буруy деттараши, Правобережное-Брагуны яхача моттигера мехкдаьтта тохкараши.

Вай республика мехкдаьтта тохкараша материально-техническии Iалашо во яр бахьан долаш скважинашта буруy тохача нийсло чоалхане геологически хьалаши халонаши эша а еш, берригa низ тIабахийта къахьегаш ба промысловикашца цхьана укх шера плани тIайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара.

ДАЬХЕН ТУРПАЛ—ВАЙЦИГА ХЬОАШАЛГIА

ХIара халкъа вахаре хул цIаккха а йицлургйоаца событеш. Царех я советски наха космически аренаш караерзаеш йоаха сийлахьа коталонаш. Соахка 13 октябре дерригa дуне цецдаьннадар советски халкъа карагIдаьнначох: дунен тIа эггара хьалха космосе полет йир ший борта тIа экипаж а йолаш, дукха моттигаш йолча «Восход» яхача советски кемо спутнико. Цун командира инженер - полковника Комаров Владимир Михайловича, Iилман болхлочо, технически Iилмай кандидата Феоктистов Константин Петровича, лора Егоров Борис Борисовича вай Даьхен сийлен летописа юкъе керда оагIув язйир, Iилман чухь керда оагIув хьайийлар.

Доккха цIей дар из советски наха а дерригача дунен тIарча прогрессивни адамашта а. Дегаш гIоздаьннача вай республикерча къахьегамхошта къаьстта дика хийтар космосе хиннача советски зIамигача коллектива кулгалхо, космически кема командир Комаров Владимир Михайлович вай республике ваьхалга хайча ерригсоюзни радио диктора ТАСС-а хоамаш хьакхайкадеш. Грознера 60 километр гаьна уллача Горагорск яхача поселкерча цхьаболча мехкдаьттахошта хьалхашка уттар Iымерзача, нахаца безамерча, хоза сибат долча летчика сурт. Дуккхаза хиннавар Владимир Михайлович Горагорске ший гаргара нах болча: уццIаьшка КиселевгIарга. ХIанз а поселке ший мараца Мамонтов Александрица яхаш я цун устйиша Роза Яковлевна.

Соахка денз сатувсаш бар горагорцаш шоаш болча хьоашалгIа дерригача дунен тIа цIи хеза космонавт варга. Цар дика кхетадора гайна - ганза Владимир Михайлович шоаш болча воагIаргволга, хIана аьлча шоай мехкахо цунах лоархIаш бар уж. Укхаза поселке йоалайир цо кадрови болхлочун Яков Михайловича Киселева йоI — Валентина, укхаза тIайийцар къона летчик Владимир Комаров уццIаьша шоай воI санна.

30 июль 1965 шу. Из малх хьежаш дена пIаьраска ди дукхача хана дицлургдац горагорцашта. Цу дийнахьа Iуйрийна хезар царна шоаш болча турпалхо - космонавт Владимир Михайлович Комаров воагIа аьнна. Из хоам чехка дIахезар Надтеречни района къахьегамхошта а. Района массайолча моттигашкара гулбелар мехкдаьттахой, ахархой, хьайбаш леладераш, партийнии советскии комсомольски болхлой.

Хоза кийчъелар Горагорск веза хьаьша тIаэца. Поселке чубоагIача наькъа тIа хьалтеха йоахк дег тIара язъяь транспаранташ: «Горагорски мехкдаьттахошкара моаршал да летчикага - космонавтага В. М. Комаровга», «Даькъала хилба советски космонавташ». Геттара дукха нах гулбеннаб юкъерча улица тIа. Дог гIоздаьнна ба уж тахан. Дукхаеешта бе йоахк зизай букеташ.

Поселкал арахьа а ба дукха нах вечаза хьаьша духьала баха. Царна юкъе ба моттигерча школа хоза кийчбенна пионераш. Дукха ха ялалехьа хьагучайоал легковой машиний экскорт, Iаьржача «Волга» тIара Iаваьлар юкъерча дегIара, хьатар бос бола саг. Пионераш тIабайдар цунна — царна вайзар космонавт В. М. Комаров. Горагорски школа 6-ча классерча дешархочо Крылова Любаси 7-ча классерча дешархочо Хаснудиноваси зизаш лу космонавтаи цун сесага Валентина Яковлевнайнеи. Уж мархIа а бехка Владимир Михайловича аьлар: «Баркал хилда шоана, йиIигаш, мишта дах шо, мишта салоI оаш шоай каникулех? Массане цхьатарра оал: «Геттара дика доI. ЧIоагIа раьза да тхо, Владимир Михайлович, хьо тхоайцига вена.

Iалаьмате чIоагIа безаме тIаэц поселке космонавт. Массанахьара кулгаш а телаш цунга зизаш дIакхуьдаду «Владимир Михайлович, марша воагIалва хьо».

«Даькъала хилва космонавт Комаров» яхаш кхайкаду гулбеннараша. «Горскнефта» НПУ кулгалхоша а мехкдаьттахоша а шоашта дукха везача хьаьша шоашта карагIдаьнна къахьегама дика гIулакхаш дувц. Денгара денга щерлуш, хозлуш йоагIа мехкдаьттахой поселок, хьалдеш латт дукха этажаш йола цIенош, мехкдаьттахоша толамца кхоачашъю шоай заданеш. Мехкдаьтта дакххара республике шоллагIча моттиге латт «Горскнефта» НПУ промыслаш. «Сона, геттара дика хет мехкдаьттахоша иштта дика толамаш доахаш. Цхьа космически кема космически орбита тIа дала йиш яц доагор доацаш. Бакъдар аьлча-м шо да космос караерзаераш. Дег тIара баркал оал аз шоана воай берригача космонавтий цIерах. Боккха лоархIам болаш ба шун болх, хIара буровика дакъа да космически аренаш караерзаеш вай халкъо йоахача коталонашка».

«Владимир Михайлович, мехкдаьттахоша кхы дикагIа къахьегаргда, — йоах горагорцаша, — дукха ираз долаш полеташ хийла хьа. Доккха баркал хилда хьона советски халкъа тешаме воI».

Гулбеннараша тIоараш детт, даькъала вувц космонавт.

Района кулгалхоша оал Владимир Михайловичага болхлой семена йистеяьнначул тIехьагIа мехкдаьттахой цунца моттигерча клубе вIашагIкхетар ловш хилар. — «ЧIоагIа раьза хургва со, — оал космонавта, — мехкдаьттахошца вIашагIкхета».

Пхи сахьат даьлча клуба зал хьалйизза нах гулбеннабар. Укхаза бар мехкдаьттахой, лоалаха ядача совхозашкара ахархой а. Хьачувоал космонавт Владимир Михайлович Комаров. Гулбеннараша хьал а гIайтте чIоагIа тIоараш детт мехка турпалхо даькъала веш. КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара В. Т. Белецке хьаелл къахьегамхой космонавтаца вIашагIкхетара хетаяь сайре. Пионерий цIерах дешархочо Щеткина Нинас доккха баркал оал Советски Союза Турпалхочунна летчика - космонавта В. М. Комаровна из Горагорске варах. Ший къамаьл укх дешаща йистедоаккх цо:

Даим малх хьежалба,
Даим сигале хийла,
Даим доттагIал хилда,
Даим машар хилба!

Горагорске бахача наьха цIерах космонавтага дIайха моаршал делар поселкови Совета председатела нов. Мирзоева, цо белгалдаьккхар вай мехка а дерригача дунен тIа а цIи хеза вола летчик-космонавт Горагорске варах поселке бахараш чIоагIа дегаш гIоздаьнна болга. Мехкдаьттахой цIерах къамаьл дир промысла кертерча инженера М. П. Вуеца. Везача хьаьшага цо хоам бир горагорцаша дIададахача ах шера план тIеххкхоачашъяь хиларах.

ДIаьхдаь тIоараш детт наха трибуна тIа ваьннача «Гвардейский» яхача совхоза тракторни бригада кулгалхочо Хасбулатова Мусас аьннача дешашта: Владимир Михайлович, хьай новкъосташка-космонавташка моаршал лелахь юрта къахьегамхой цIерах. Тхоашта хьалхашка КПСС ЦК мартовски Пленумо оттадаь декхараш сийленца кхоачашдергда оаха».

Иштта дIайха моаршал делар летчикага - космонавтага «Горскнефть» яхача промыслови управлене парткома секретара Л. И. Тимощенко, ВЛКСМ Надтеречни райкома секретара Мадаева.

Гулбеннараша боккхача безамца, чIоагIа тIоараш детташ даькъала ву трибуна тIа ваьнна космонавт Владимир Михайлович.

«Дукха деза новкъостий, дег тIара баркал оал аз шоана иштта безаме со а са дезал а оаш тIаэцарах. ХIанз салоIаш ва со, тхо чIоагIа раьза да тхоаш шуцига даьхка.

Космонавта дийцар «Восход» яхача кемаца ше яьча полетах, космонавтий вахарах лаьца. «Оаха, космонавташа, лоархI космически кемаш полеташ е кийчдераш берригa советски нах. Советски халкъо хьинаре къахьегар бахьан долаш вай Даьхено космически Iилмеи техникеи дегIайоалайра йоккхий коталонаш йоах». Ший къамаьл йистедоалаш Владимир Михайловича аьлар «Дег тIара баркал оал аз шоана дукха деза новкъостий. Массахана могаш хилда шо. Могаш хилар боккхача лоархIаме да. Саг могаш волча хана цунна дика болх булу, са дика лоIалу.

Доккха, деза ди хинна дIаьттар из ди Горагорски бахача наха. ЦIаккха а дицлургдац царна из.

М. АУШЕВ.

Лохерча сурта тIа В. М. Комаров Горагорски мехкдаьттахой болча.

Массехк ди да вай республике дерригача дунен тIа цIи хеза вола летчик-космонавт, Советски Союза Турпал инженер-полковник Комаров Владимир Михайлович хьоашалгIа вола. Республика къахьегамхоша цIенача дег тIара даькъала ву сий дола космонавт, эггара везагIа вола хьаша санна безаме тIаэц из. Нохч-ГIалгIайчен массайолча миIингашка, къахьегамхой космонавтаца хIара вIашагIкхетар ший тайпара доккха цIей хиле дIаотт. Из бакъду селхан Грозне вIашагIкхетара хетаяьча сайрено. ТIанк аьнна хьалйизаяр КПСС обкома политически дешара Шен йоккха зал. Укхаза гулбеннабар кагирхой, мехкдаьтта чакхдоахача заводий болхлой, юрта боахама къахьегамхой.

Президиуме космонавт гучаваьлча гулбеннараша дIаьхдаь тIоараш тох.

ВIашагIкхетара сайре лоацца къамаьл даь хьайийлар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара О. А. Чахкиева. Цо республика къахьегамхой цIерах даькъала вувц турпал-космонавт.

Трибуна тIара къамаьлаш даьча ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Голыгина, Грозненски нефтемаслозавода вокххагIа волча оператора, СССР Лакхехьарча Совета депутата Волошина, гарнизона тIемахой викала Ижика шоай коллективай цIерах дIайха моаршал а хоаташ космонавта В. М. Комарова кхы доккхагIа а толамаш дахар ловш ловцаш даьхар.

Цул тIехьагIа дош лу вай везача хьаьша летчик-космонавта, Советски Союза Турпала, инженер-полковника В. М. Комаровна. Безаме, хьамсара ше тIаэцача Нохч-ГIалгIай къахьегамхошта дег тIара баркал аьлар цо. Ше керте латтача космически экипажо яьча турпален рейсах а ший новкъостий космонавтий гIулакхех а лаьца дукха дийцар Владимир Михайловича.

Гулбеннараша чIоагIа тIоараш детташ тIаэц космонавтах Комаровх Грозне Сийлен гражданин веш горсовето яь решени хьакхайкаеш горсовета председатела Похвищева даь къамаьл.

Республика мехкдаьттахой цIерах везача хьаьша совгIата вышка макет лу «Старогрознефта» НПУ оператора Магомадова.

Облсовпрофа председатела нов. Сидельникова Iойийшар космонавт облсовпрофа сийлен книжка тIа дIаязварах йола решени.

Зала чу мел болча наха хьал а гIайтта дIаьхдаь тIоараш детт Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела И. А. Алмазовеи республика Министрий Совета председатела М. Г. Гайрбековеи Владимир Михайлович Комаровна республика къахьегамхой цIерах совгIата тIакхолла фертеи кийи луш.

Космонавта Комарова дег тIара доагIача дIайхача дешаца баркал аьлар шийна совгIаташ даларах, хIаьта республика къахьегамхошна керда толамаш дахар ловш лекна а баьккхар.

А. МУСТАФАЕВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПОЛИТИЧЕСКИ БАЛХА ДИКА ФОРМА

ДуккхагIа теркам тIабохийташ лелабу Грозненски городской партийни организаце наха юкъе беш бола политико-кхетама болх. Дукхача хана дена йовзаш йолча балха формаехи методехи пайда ийца ца Iеш вахаро хьалха а йоахаш хьахинна йола керда формаш, методаш юкъекхувл, массови болх шерагIа боаржабу, хIаьта из болх вахарца, практически декхарашца айхагIа бувзаш дIахьу. Цу тайпарча кердача формаех цаI я КПСС Грозненски горкомо тIеххьарча шин шера тIагIертта политико-массови балха юкъе йоалаеш йола форма—кIирандийнахьара дешараш.

КIирандийнахьарча дешарашца кхоачашде лерхIар — партийни, боахама, профсоюзни, советски кулгалхой бахача нахацара бувзам чIоагIбелга, къахьегамхошта эшар, цар дIадехар фуд а хьожаш из кхоачашделга Iалашдар да. Городерча культура Дворецашкеи клубашкеи 60-за гаргга кIирандийнахьара дешараш чакхдаьннад, хIаьта цига йийшай 500 совгIа лекции доклади, дукха беседаш яьй гулбеннача нахаца, цар телача хаттарашта жопаш тийнад.

КIирандийнахьара дешараш долча хана къахьегамхошта лекцеши докладаши йийшай КПСС горкома а райкомий а секретараша, министрашеи цар заместителашеи, профсоюзий обкомий председателаша, «Грознефтехимзаводы» а «Грознефта» а объединеней кулгалхоша, республика а городерча районий а прокуратурай, общественни повядок лорайра министерства болхлоша, госплана а горисполкома а кулгалхоша, дешара заведеней хьехархоша, кхычар.

ЧIоагIа безам а сакъердам а болаш дакъа лоац городерча къахьегамхоша кIирандийнахьарча дешарашца. Цар ладувгIа безам болча лекцей, докладий темаш, ха ловш дола дешаш тайп-тайпара да. Цудухьа цунга хьежжа я кIирандийнахьара дешараш долча хана ешача лекцейи докладийи темаш: КПСС XXII-ча съезда решенеех, парте кердача Программах, вай мехка коммунизма материально - технически база хьалъяра мехкдаьтта а химически а промышленность дегIайоалаяра перспективаех, СССР халкъашта юкъерча доттагIалах, бахача наьха материальни хьал а культурни вахара боарам а лакхбалара, наьха коммунистически сакхетам лакхбалара дешай хьакъехьа, дунен халкъашта юкъерча хьалех, кхыдолча дешаех.

Къахьегамхошта йийшача лекцештеи докладаштеи юкъе дикка моттиг дIалоацаш хиннай КПСС Центральни Комитета Пленумий балха итогашта хетаяь докладаш. ДукхагIча даькъе уж докладаш йийшай цу Пленумашка дакъа лоацаш хиннараша.

Боккхача безамца ладувгI къахьегамхоша республика а города а учрежденей, организацей кулгалхоша наьха материальни хьалах кхачан а промышленни а товараш доккилга тоадара хьакъехьа, город тоаяра перспективех долча дешаех ешача лекцешка, еча докладашка, беседашка.

Цкъа, Октябрьски районерча Н. Островске цIерахча клубе кIирандийнахьара дешараш долча хана торговли тоаяра перспективех доклад яьча республика торговле министр нов. Парсаданов хинна ца Iеш района организацей кулгалхоех кхы кхойтта саг кхы а вар цига гулвенна. Доклад йистеяьлча дуккха хаттараш тийлар наха доклада тIа хьоахадьча дешай хьакъехьа а бахача наькъа вахара хьал, культурни боарам дIахо лакхбара хьакъехьа а. Цу хаттараш тIа доагIаш дола жопаш делар цига хиннача района болхлоша. ХIаьта дукха ха ялалехьа къахьегамхоша дIадехаш хинна цхьадола гIулакхаш кхоачаш а дир. Иштта цига хьайийлар баьца даарий ларек, цхьайола улицаш асфальт йилла, лампаш эхка тоайир, берий площадкаш хьалйир, квартирашта ремонт йир.

КIирандийнахьара дешараш делга городской партийни организаце дика традици а хинна дIаэттад. Коммунистически кхетамца нах хьалхебара доккха новкъостал а ду кIирандийнахьарча дешараша.

Бакъда, цхьадола кхоачамбоацараш да кIирандийнахьара дешараш дIадахьара даькъе. Цхьайолча клубашка нах кIезига вIашагIкхеташ, лекци е доклад чакхъяьлча гулбеннараршта салоIам хургболаш кинофильм е кхыйола культурни мероприяти ца еш моттигаш нийслу. Уж кхоачамбоацара дIадахара де мел эшар де декхарийла я парте райкомаш а клубай, культура цIеной коллективаш а.

С. КОТИЕВ,
КПСС Грозненски горкома пропагандан агитацеи отдела инструктор.

ШЕРАГIА БОАРЖАБЕ КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМ

Коммунистически къахьегама тIехьарча боламе хьахул коммунизм хьалъеш волча, коммунизме вахаргволча советски сагах доахка дика гIулакхаш.

Тха районе коммунистически къахьегама коллектива цIи еннай Аьлтий-Юртарча МТФ коллективана, цIи хеза волча хьажкIаш лелаечун Мальсагов Османа звенона, «Назрановский» совхоза токарий бригадана, «Экажевский» совхоза Iаьлий-Юртарча МТФ-на, «Октябра 40 шу» яхача совхоза цхьоалагIча отделене МТФ-на, Наьсарен - Вокзалерча культмага, Экажкъонгий - Юртарча сельмага коллективашта, хIаьта коммунистически къахьегама ударника цIи еннай 61 болхлочоа, царех «Электроинструмента» завода 10 болхлочоа, «Назрановский» совхоза 19 болхлочоа, СМУ-5 8 болхлочоа а луш.

Коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара къовсам лоаттабеш 36 коллектив я, царца машиннаькъа «Назрань» яха станци, района пхи тика, маькх ю пекарни, «Экажевский» совхоза СурхотIара МТФ, «Октябра 40 шу» яхача совхоза 3-ча отделене МТФ, «Электроинструмента» завода шин цеха коллективаш а йолаш.

Коммунистически къахьегама ударника цIи яккхара тIехьа яхь лаьца 484 саг ва, хIаьта коммунистически къахьегама болама юкъе дакъа лоацаш веррига а 1050 саг ва.

Дика къахьегарца коммунизмана гаргадуг вай цар. Патриотически мел долча хIаманна хьалха латт коммунистически къахьегама коллективаши ударникаши. Масала, коммунист нов. Костоев бригадир волча Аьлтий-Юртара шурийтоварни ферма коллектив ше тIаийдеш дола социалистически декхараш кхоачашдеш хьайоагIа массехк шу да, районе эгтара хьалха латт из. Цу коллективо укх шера хьалхарча ах шера шура яккха ше тIаийца декхар 105 процент кхоачашдир, хIаьта паччахьалкхенга шура йоххар — 130 процент.

Ферме эгтара дикагIа йолча доярка, коммунистически къахьегама ударника Барахоева Лемкас шера фуражни цхьан Iаттагара 2000 килограмм шура яккха план йолча ялх бетта 1705 килограмм шура яьккхай, хIаьта духхьал июнь бетта шийгарча 20 Iаттах хIаранегара 359 килограмм шура яьккхар цо, ах шера яьккха еррига шура 34104 килограмм хилар. Шера хIара Iатта лоархIаш планах 1900 килограмм яккха езача 1391 килограмм шура яьккхай доярка Чигаева Лидас, хIаьта иштта план йолча доярка Сагова Дунайс — 1305 килограмм. Ферма хIама да эшшаш берригача дояркаша ах шера шура яккхара план меттел, шоаш тIаийца социалистически декхараш а кхоачашдаьд.

Ферма уж толамаш доах къахьегам дика вIаштIехьбаккхарах, коллектив къахьегам безаш, барт тайна, вIаши хьожаш хиларах, хIара ферма болхлой шийн балха меттел ерригача коллектива балха а йоакхо еш хиларах.

Цу ферма болхлошта дика къахьега харал совгIа, дика салаIа а ховр. Ферме я дика тоаяь цIе уголок, цу чу я радио, телевизор, пандар, газеташ, журналаш. Балха ди чакхдаьнначул тIехьагIа ферма болхлоша безаме йоаккх шоай мукъа ха, Кхычарна Iомабала хIама долаш я из коллектив. Цо къайлакхахьац шийна ховри дуккхача шерашка Iайна ший балха йIаьхий опыти. Цунгара Iомабала ух района кхыча фермай дояркаш, масала, «Экажевский» совхозера, «Октябра 40 шу» яхача совхозера, А. Шерипова цIерахча колхозера. Шоашта хьалхагIа ца ховш хинна дуккха хIама довз царна укхаза. Иштта цу ферме хиннача дуккхача дояркаша доккхий толамаш доах. Царех ба «Октябра 40 шу» яхача совхозера дояркаш Даурбекова Зина, Хасиева Хьава, Манкиева Лида, «Экажевский» совхозера Евлоева Дебахан, Евлоева Радимхан, Акиева Мовлатхан, кхыбараш.

Коммунистически къахьегама болама юкъе кхы дукхагIча наха дакъа лацара эша дика торонаш я районе. Бакъда, царех бизза пайда-м эцаш юххьанцарча партийни организацеша.

Ледара бу къахьегамхошта коммунистически къахьегама тIехьа яхь а пуи лоархIам а дIабовзийтара тIехьара болх. Районерча ялх-ворхI эзар волча болхлочохи гIулакхерча сагахи эзар совгIа мара вац коммунистически къахьегама тIехьарча яхьа юкъе дакъа лоацаш. Районе йолча 105 предприятех, боахама организацех, школах, торгови точках коммунистически къахьегама болама юкъе яц 20-л тIех предприятии организации. ХIаьта царех йолча мельзаводе, АТХ, СМУ-11, швейни фабрике, «Октябра 40 шу» яхачеи «Экажевскийи» совхозашка ледара бу из болх.

Коммунистически къахьегама тIехьара яхь вIалла а яц А. Шерипова цIерахча колхозе, Пхьилекъонгий - Юртарча ялат дIаийдеча пункте, АМООС управлене, лесхозе, кирпичкий заводе. Коммунистически къахьегама тIехьара болам шербара цхьаккха хIама дац партийни организацей секретараша нн. Б. Умарова, А. Мальсагова, Тимурзиева У. Яндиева, Мархиева.

Коммунистически къахьегама тIехьара яхь йоаржаяра, из дуккха а нах юкъе болаш хилийтара чIоагIа теркам тIабахийта беза партийни, комсомольски организацей секретараша, профсоюзни организацей председателаша. ХIара коммунист, комсомолец, профсоюзни активист декхарийла ва ше дог цIена, хьинаре беча балхаца къахьегамца коммунистически гIулакх долаш хилар хьахьокха, цунца коммунизм хьалъяра юкъе шийгара доагIа дизза дакъа лаца.

Берригача къахьегамхой къахьегамца коммунистически гIулакх хургдолаш партийни организацеша хадданза болх бе беза къахьегамхой Iилма - материалистически мировоззрени хилийтара, дуккхача наьха коммунистически сакхетам лакхбара тIехьа.

Л. КОЛОМИЕЦ.
КПСС Наьсарен райкома пропагандан агитацеи отдела заведующе заместитель.

Грозненски вагонни депо нагахьа болхло вац Лепетюх Юрий Дмитриевич да вовзаш. 1951-ча шера денз болх беш ва из цига. Депо дуккхача участкашка болх баьб цо. Из хьожаш йола участок даим теша ме я яхаш дувц цох болхлоша. 1963-ча шера денз тепловозий приемщикалла болх беш ва Юрий. Новкъосташта хьохкам а телаш, балха тIа хьалха латташ хьавоагIа коммунистически къахьегама ударник нов. Лепетюх. Ше болх беш хехье заочно деша а дешаш, укх шера дика чакхъяьккхай цо машиннаькъа транспорта инженерий Ростовски институт.

Хьинаре къахьегаш хиларца белгалваьнна ва Джабраилов Алхазур. Духхьашха из балха венача хана балха говзал йоацаш вар из. Тепловоза машиниста гIоначалла болх беш хиннав из хьалхарча шера. ХIама хара тIаьхувш волча Алхазура дика караерзайир машиниста говзал. Цох кхоачамбаь Iанзар из. ХIанз тепловозашка технически хьажара мастер волаш болх беш ва коммунист нов. Джабраилов. Хьалхашка латта декхараш тIехдика кхоачашдеш хиларах коллективо чIоагIа сий деш ва тепловоза машинист коммунист Адиев Курбан а. Уж санна балха тIа хьалха латташ дика къахьегаш машиннаькъахой кхы дуккха а ба депо.

Сурта тIа: машиннаькъахой Лепетюх Юрий Дмитриевич, Адиев Курбан Умарович, Джабраилов Алхазур.

И. Плиева сурт.

ЗЕ ХУРГДОАЦАШ БОЛХ ВIАШТIЕХЬБАККХАРАХ

Грозненски «ГАРО» завода коллективо 1964 шера керттерча технико-экономически хьоккхамашка диллача промышленно-финансови план кхоачашъяьяр, цхьабакъда, продукцега дIабодаш бола мах лакха хиларах завода 101,3 эзар сома зе хилар, цох 10,6 эзар сома зе мах лакха бола кхоъ модель производства юкъейоаларах а хулаш. Цу гIулакха чIоагIа сагота яр завода еррига коллектив. Цудухьа, 1965 шера еррига торонаш оарпагIа а яьха, производства юкъе зе деш йола цхьаккха балха участок ца хилийта лаьрхIар завода коллективо. Иштта семилетка тIеххьарча шера продукцега дIабодаш бола мах лохбеи, хIара издели зе доацаш арахецеи декхар тIаийцар цар.

Из доархIаме тIулакх толамца чакхдаккхара заводе-кийч а яь балха юкъейихьай боккха пайда лургбола массехк мероприяти. Иштта, чIоагIа теркам тIабахийтаб завода коллективо болх боагIача бесса вIаштIехьбаккхара, хьалхагIа хиннача выработка нормашка хьажа а хьежа уж хувцара. Хьаеча изделешка дIабодаш бола къахьегам духхьал укх шера пхе бетта 5 процент лохбеннаб. Цо торо хилийтай 9,2 эзар сом ахча кходе.

ХIанз чакхдаьннад механо-сборочни цехе хьалхарча этаже деш дола балхаш. Кранашта кIалхарча наькъашта монтаж а яь, кхы а кхоъ кранбалка дIаоттаяьй цига. Цу мероприяте дикка пайда бергба завода.

ТIаийца декхараш кхоачашдара дика къахьег завода рационализатораша а. Иштта, цар хьаяьча гидропрессо хIанз производствана юкъейоалаяьчул тIехьагIа заводо дикка ахча кходаьд. Завода рационализатораша кийчъяьй йоккха диаметр йола турбаш теда станок. Мехообработкага дIайода ха дикка лоацъеннай из производствана юкъейоалаярах, цу тIа гIолла арахеца продукци пайданегIа а хул. Лакхе йийцараша а, кхыча мероприятеша а торо хилийтай укх шера планах боагIача тайпара продукцега дIабодаш бола мах нийсбе, арахецаш йола изделеш зе дергдоацаш хилийта.

Завода коллективана дика ховш шоашта хьалхашка латта декхараш барт тайна къахьегаш хилча кхоачашдулургхилар. ХIанз шоашта карагIдаьнначох кхоачамбаь ца Iеш экономически хьоккхамаш кхы а лакхдара къовсам лоаттабу завода къахьегамхоша.

Н. СТОЛБОВ,
«ГАРО» яхача завода директор.

КХОАЧАШДЕРГДА ХЬАШТАШ

Московски Ленинградски предприятей болам хьал а лаьца арахецача продукце дикал лакха хилийтара яхь яьржай Нохч-ГIалгIай химически завода коллектива юкъе. Цар шоашта хьалхашка декхар оттадаьд 1965 шера арахецача продукце рентабельность планал совъяккха.

Завода эша бедал йоацаш цхьацца халонаш нийсъеннаяле а дIадахача ах шера валови продукци арахецара план кхоачашъяьй 110,4 процент, хIаьта балха овсарле планах лаьрхIачул 10,2 процент лакхъеннай. Продукцега дIабодаш бола мах лохбарах планал совгIа 56 эзар сом пайда хиннаб завода. ВорхI бетта план а тIехкхоачашъяьй оаха. 1964 шера завода производства чурча кхоачамашка общественни хьажар хилар.

1966-1970 шерашта оттаьча перспективни планах лаьрхIад шозза дукхагIа продукци арахеца. Завода олиф кхехкадеча отделене реконструкци еш латт хIанз. Цо торо хулийтаргья укх шера бахача нахага соахкарачул 700 тонн дукхагIа тайп-тайпара басараш дохка.

Иштта, хIанз оттаеш латт стеклотарни производства юкъе цхьадола хувцамаш дара проект. Цо торо хулийтаргья шера 10 миллион шушей, 4 миллион балонни арахеца.

А. ВАЙСМАН,
Нохч-ГIалгIай химзавода керттера инженер.

«КIАЬДА» БУРУВ ТОХАР

ЛЬВОВ. (ТАСС-а корр.). Дикка гIадвуташ дола хьоккхамаш делар маьхкдаьтта скважинашта кIаьда бурув тохар оалаш йолча методах даьча тохкамаша. Из метод кийчъяьй Украина Iилмай Академе Львовски физико - механически института болхлоша. Бурув тохача остана юхье ший тайпарча Iада декхар кхоачашдеш йола чIоагIа инструмент йоллаш хиларах латт цуй белгало. ЧIоагIача породех оста IотIадеттадалар кIаьдду цу инструменто. КIоаргга бурув тохаш хилча хIанз каст - каста хувца дезаш хул бурув тохара осташ. 10 сахьат гаргга ха дIайода из гIулакх деш. Амортизаци еш йолча кердача устройствах 1,5-за дукхагIа болх беш ха йоакхх осто.

Октябра накъа долхаш

Коммунистически парте XX-чеи XXII-чеи съездий а дIахо хиннача КПСС ЦК Пленумий а решенеш кхоачаш а еш красномолотцаша дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дузаш ворхI шера план кхоачашъе, аьнна.

ТIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашду завода къахьегамхоша. Ялх шереи ах шереи 3272 эзар сома маьха валови продукци хьаьяй планал совгIа. 1958 шераца нийсйича 62 процент лакхъеннай арахеца продукци, хIаьта мехкдаьтта аппаратура хьаелга — шозза. Цу юкъа къахьегама овсарле лаккъеннай 26 процент, хIаьта болхлой алапи — 8,6 процент.

Продукци арахецарца цхьана семилетка шерашка завода коллективо цахадлаш эргайоахаш тоаяьй хьаеш йола оборудовани а. Болхлошца айхха бувзам а лелабеш завода инженераша эргаяьха тоаяьй 12, 13 ГР яхача буровой насосий а тайп-тайпарча агрегатий а конструкцеш. Бурув тоха хала долча Малхбузен СибарегIарча районашта лаьрхIа эргаяьха тоаяьй 5ЦА—320, 6ЦА-320 яха агрегаташ.

Семилетка ялх шера завода коллективо караерзаяьй 122 тайпара керда насосаш, агрегаташ, аппаратура, механизмаш арахецилга. Буровойшка, промыслашка, химически мехкдаьтта чакхдоахачеи заводашка, из оборудовани юкъейоаларах торо хилар халкъа боахама бIаьш эзараш сома маьха паччахьалкхен средстваш кхое. ХIанз заводо отта а яь балха юкъейоалаеш я мехкдаьтта оборудовани чIоагIагIеи дукхагIа яхийтараи йола инженерни мероприятеш. ЛаьрхIа да 1965—1966 шерашка керда, къахьегама овсарле лакхагIа йола узлаши оатхалаши юкъейоалаяра чотах буровой насосаша а цементировочни агрегаташа а болх беш йоаккха йIаьхъелга.

ХIара денна ше болх беш завода коллективо боагIаш бола теркам тIабохийт технико-экономически хьоккхамаш лакхдара. Махулла кIезигагIа средстваш дIа а йохийташ дукхагIа продукци арахецара хьакъехьара толашагIа йолча московски предприятей патриотически тIахьехам чIоагIа хьаллаьцар завода болхлошеи специалисташеи. Товарни продукцега дIабода мах лохбара чотах семилетка шерашка бIаьш эзараш сомаш ахча кходаьд планал совгIа. Цу гIулакхо торо хилийтай лаьрхIачул совнагIа рузкъа кходе. Семилетка йолаелча денз завода коллективо планал совгIа мехка бюджете дIачуденнад болхлой поселок йиллал дола ахча.

Цу тайпара толамаш даха красномолотций вIаштIехьдаьннад толашагIа йола технологи юкъейоалаярах, производственни процессашта механизации автоматизации ярах. Масала, 1959—1965 шерашка 83 процент лакхденнад ковшашта меттел штампови оатхалаш арахецилга, доаладаь болат стандартах арахецилга 89 процент, доалаяь моделаш арахецилга иттазза гаргга лакхденнад. 1958 шераца нийсдича шозза лакхденнад сварочни балхашта механизаци елга. ХIанз производстве керттера моттиг дIалоац автоматически ахавтоматически хьисапах электросварка яро, углекисли газаца сварка яро, электрошлакови сварко а, кхыча тайпаша а.

Иштта кхоачашъяьй производственни процессашта механизаци еи доагор кходеи йиш хулийташ йола йоккхий мероприятеш а. Болат доаладеча цехе оттаяьй керда оборудовани, хIаьта мартеновски пишко хIанз болх бу газа хьисаперча доагорца. Духхьал уж предложенеш балха юкъейоалаяр бахьан долаш шера 77 эзар сом ахча кходе торо хилар.

Мехкдаьтта аппаратурни цехе оттаяьй роликови опораш, стыкови пастелаш, флюсови поджимаш, велотележкаш, иштта кхыйола керда механизмаш а.

№ 2 йолча цехе юкъедоаладаьд гидрокопировальни суппортий новкъосталца оатхалашта механически обработка елга. Иштта цига оттаяьй лакха овсарле йолаш болх бу керда станокаш. ТолашагIа йола технологи юкъейоалаяраи производственни процессашта механизаци яраи лакхе вай белгалъяьха мероприятеш кхоачашъярах, завода коллектива йиш хилар къахьегама овсарле лакхъялара чотах хIандалца арахецаш хиннача продукцех нийсса ах тIакхетийта, иштта лакхъеннай продукце дикал а.

Завода цехашта юкъе эгтара хьалха ворхI шера план кхоачашъяь яьлар болат лоаладеча цеха коллектив. Цу цехерча болхлошеи инженерно-технически болхлошеи укх шера май бетта кхоачашйир болат лоаладара ворхI шера план, хIанз 1966 шера чотах къахьегаш я из. Цу тайпара толамаш даха цеха коллектива йиш хиннай техника даим эргаяьккха тоаярахи къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхарахи. Семилетка шерашка цеха коллективо кходаьд 72 квартира йола цIа хьалдалла дола ахча, из деррига а вIаштIехьдаьннад планал совгIа продукцега дIабода мах лохбарах. Цехе дикка лохденнад материалаш йоаелга. Нагахьа санна 1958 шера цхьа тонн болат лоаладеш хьакъастача бракага 9 соми 23 кепиги додаш хиннадале, хIаьта 1965 шера цунга дIадодар 2 соми 77 кепиги мара дац. Шийна карагIдийннача толамех кхоачамбац цеха коллективо. Дlахо а балхаш ду цар халача процессашта механизаци яра лоаладаь болат формашка чудоттара конвейера монтаж ю, кхыдола балхаш ду. Ер шу чакхдалалехьа кхы тIа а бIаьш эзараш сома маьха лоалаяь продукци арахеца аьнна дош деннад цеха коллективо.

Заводе технически прогресс яра, машиннийи агрегатийи конструкцеш эргаяьха тоаяра боккхача доархIаме ба рационализаторий болх. Семилетка шерашка цар еннай 6 эзар предложени, царех дукхагIаяраш балха юкъейоалаяр бахьан долаш 1165 эзар сом ахча кходаьд.

Завода дикагIа бола рационализатораш ба керттера энергетик нов. Б. В. Шемякин, инженераш-конструктораш В. Г. Шульга, А. М. Ламзин, модельни участка начальник Т. Д. Емельяненко, слесараш Н. П. Пейсахов, И. К. Качлин, строгальщик А. Ф. Белянин, формовщик Ф. Ф. Конгицкий, кхы дуккхабараш а.

Укх шера хьалхарча ах шера рационализаторски предложенеш юкъейоалаяра чотах кходаьд 269 тонн металл, 3048 сома маьха электроэнерги, 32 эзар сома маьха кхыйола средстваш а.

ВорхI шера заданеш кхоачашъеча доккхий толамаш даьхад новаторашеи производстве хьалхле лелаерашеи. Коммунистически хьисапе къахьегама тIехьа шерра социалистически яхь а йоаржаяь шоай семилетни заданеш ханал хьалха кхоачашъеш боахк уж. Мехкдаьтта аппаратуранеи, роликовтулочнии, механически цехашка бIаьннел совгIа сат ва 1966—1967 шера чотах къахьегаш, хIаьта механически цехерча фрезеровщика Н. Нарыкова 12 шера йоагIа норма кхоачашъяьй семилетка йолаеннача хана денз. Итт шера йоагIачул тIех норма кхоачашъяьй строгальщика М. Титиевске, фрезеровщика Н. Кирюхина, шлифовальщика Н. Курилова, кхыбараша.

Чон лоаладеча цехе, сменни нормаш 120—130 процент даим кхоачаш а еш къахьегаш я коммуниста Н. Колвака кулгаллу стерженщикий бригада.

Дуккхача цехашта, участкашта, бригадашта, производстве хьалхле лелаерашта коммунистически къахьегама цIераш еннай социалистически яхье дика хьоккхамаш гойтарах. Царех я инструментальни цеха коллектив, А. Жданова кулгалдеш йола стерженщикий бригада, Н. Колвака котельщикий бригада, Л. Гордиевске сборщикий бригада, кхыяраш. Заводе хIанз из сийлен цIи лелаеш я 2 цех, 2 участок, 35 бригада, 723 болхло.

Кхо бутт баьлча вай мехкарча къахьегамхоша белгалдоаккхаргда Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дуза ди. Цу денга ворхI шера план кхоачашъе езаш я завода коллектив.

К. ГОЦКИЙ,
«Красный молот» яхача завода керттера экономист.

Дика гIулакх ду

«Малгобеннефта» нефтепромыслови управлене ОРС-а чуйоагIаш я МалгIабикера № 3 йола столови. ЧIоагIа раьза ба цунна цига баха нах. Царна доагIача бесса гIулакх ду столоверча болхлоша.

Даим цIена, хIама даа ухачар безам тIаозаш я столови. Тайп-тайпарча блюдаех кийчду даа хIама чам болаш да. Цу гIулакха къахьегамхой раьза болга гучадоал жалобайи предложенейи книжка тIа яздаь дIайха дешаш дийшача.

Масала, дукха ха йоаццаш столове кийчъяьча кулинаре выставнах лаьца цхьоалагIча промысла болхлоша Цацаевеи Ермоленкоси язду: «ЦIена, постам болаш я столови. Геттара дика вIаштIехьъяьннхай выставка. Столове берригача болхлошта дега тIара баркал ях оаха».

Иштта укхаза кийчдеча дуача хIаманна раьза болаш язду Мурадевас, Соловьевас, Голевас, кхычар а.

Столове дика болх барца белгалбаха беза йоккхагIа йола повар Александра Швец, повар Галина Белолипецкая, кухнера болхлой Раиса Мозговая, Надежда Пустынникова, кхыбараш.

Шерра-шера кхоачашъю цу столове план. 1965-ча ах шера йола план 101,8 процент кхоачашъяьй.

В. СЕРГЕЕВ.

Мехкдаьттахой толам

Цхьа шу сов ха мара яц «Правобережье» яхача моттиге Л. Бучнев керте латтача бригада бурув тоха долалаь. Чоалхане декхар дар царна хьалхашка эттар: пхи эзар метр кIоарга бурув тоха дезар цар. Бакъда, коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю бригада хала я аьнна тIехьашка яргйолаш яцар.

Шерра яхь яьржай бурув деттараршта юкъе. Яхье баьнначарна юкъе хьалхле лелаеш ба М. Шевцов, С. Цуканов. И. Дурия, кхыбараш а. ХIара бетта план тIеххоачашъеш хьабоагIа № 113 йолча скважина болхлой. Алхха июль бетта планах 120 метр бурув тоха доагIача 250 метр техад цар, хIаьта хIанзалехьа еррига 4460 метр бурув а теха ноябрь бетта чотах къахьегаш ба уж.

Боахама расчет дика вIаштIехьъяккхарах торо хиннай бригаде электроэнергии транспорта средстваши планал совгIа кхое. Иштта къахьегама овсарле а планал совгIа 5 процент лакхъеннай.

Шоай низ мел кхоачар дергдолаш ба мехкдаьттахой семилетка тIеххьара шу ханал хьалха чакхдаккхара.

А. КАРДАШОВ.

План тIехкхоачашъеш

Барт тайна коллектив я Грозненски слюдяной фабрика Первомайски филиала къахьегаш. Бригга 50 кхалсаг я цу коллективе. Цар керттера болх ба городера хьазца слюда доакъхоша декхар. Из шоай болх лерттIа дIабахьаш цар, цулухха ах шера планах йоагIачул совгIа 336 килограмм продукци арахийцар цехо. Къаьстта дика къахьийгар кхалнаха. Июньски бетта план тIехкхоачашъяьй цар 132 процент.

Укх бетта план а тIехкхоачашъе. Дикка гIо ду план тIехкхоачашъеш цехе шин бригада юкъе яьржача яхьо. Яхье баьнначарна юкъе хьалха латт Т. Долакова керте латта бригада.

Белгалбаха беза тIехдика къахьегаш хьабоагIа Героева Зайба, Костоева Золотхан, Бузуртанова Маржан, Тимиева Губати, кхыбараш.

Е. СТАСЕНКО,
цеха начальник.

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шоай чурча резервех бизза пайда эц «Октябрьнефта» НПУ телемеханизировани промысла мехкдаьттахоша. Болха юкъекхухь дикагIа йола опыт, шерра социалистически яхь йоаржаяьй бригадаша, сменаша, участкай коллективаша. Цу яхье хьалха латташ хьайоагIаш я нов. Лукьянов керте латта коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю бригада.

Балха ха зехьа йоа а ца еш бригада болхлоша къахьегарах даьха къахьегама толамаш лакха да. Мехкдаьтта даккхара ворхI бетта план 25-ча июле тIехкхоачашъяьй. Мехкдаьттахошта юкъе дика къахьегарца белгалбаьнна ба операторащ нн. Аджиев, Жданов, Галочкин, кхыбараш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Аджиев Салеви, Жданов Петри станокага-качалкага хьожаш ба.

И. Плиева сурт.

НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Надтеречни районерча Знаменка яхача юртарча «Чечингушводстрой» треста СМУ-2 коллективо комсий 4 совхозе хьалъю комплексни гIишлош. Хиш декха гIишлош хьаярал совгIа оаха цига нах чубаха цIенош, производственни, культурно-бытови здания хьалъю. ХIанзале а дукха балхаш даьд. Масала, «Новогорский» яхача совхозе хьалдаьча 8 квартира йолча 4 цIагIа профессионально-технически училища комсаш леласрашта общежити йиллай. 48 сага йолча общежитех ханна лаьрхIа дешара корпус яьй, хIаьта 60 сага йолча общежитех училищана столови яьй. Цу совхозе хьал а яь эксплуатаце дIаеннай водопровод, канализаци, 500 тонн минеральни удобренеш дIаоттаь лоаттаергйола склад.

ХIаьта, кхы а дукхагIа да де дезараш. Iа гаьна дац, хIаьта «Новогорский», «Братский» совхозашкара котельнеш Iанга кийчъяьяц. Массанел а кхерамегIа да тха субподрядчикаша, «Кавсантехмонтажа», заказчикаша, юрта боахама министерства цу гIулакха вIалла уйла еш ца хилар. Шу чакхдала юхейисача хана района къахьегамхошта 1000 квадратни метр нах чубаха цIеноиш 500 тонн минеральни удобренеш чухоашаргйола склад. 20 автомашина лаьрхIа гараж, 1600 гектар лаьтта дIакъайла хий тетта сеть дIаяла езаш я СМУ-2 коллектив.

Цхьабакъда, цемент, хьу, къаьста ийна йола ардакх, металл, кирпичк чIоагIа ца тоъаш я хIанз СМУ.

Геттара дика гIишлонхой кадраш хьалкхийнай СМУ. Царех ва экскаватора машинист Артамонов Александр, штукатур Гакуева ПаьтIамат, бульдозерист Волченко Павел, бетонщица Болданова Валентина, кхыбараш.

Шоай цIейна — гIишлонхой Денна къахьегама кердача толамашца накъа яха лерхIаш я СМУ-2 коллектив. «Братский» яхача совхозе эксплуатаце дIалургда 8 квартира йола цIеноиш, минеральни удобренешта йола склад. Знаменка яхача юрта 4 квартира йола цIеноиш, кхыйола объекташ.

Е. БЕДНАРУК,
«Чечингушводстрой» треста № 2 йолча СМУ начальник.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

ИТОГАША ДОГ ГIОЗДОАХ

Юртбоахама производство лакхъяра, юртбоахама продукташ дукхагIа яхара, цу ларда тIа советски наьха бахара хьал тоадара даькъе доккхий декхараш оттадаьд КПСС ЦК мартовски Пленумо колхозийи совхозийн партийни организацешта хьалхашка.

Наурски района «Россия» яха колхоз юккъера боахам ба, цунга да 28964 гектар латта, цунах 6448 гектар оахар.

34000 устагIа, 1700 бежан, 500 хьакха, 300 товр я цун. 1965—1970 шерашка юртбоахама продукташ яхара а йохкара а оттаяь план кхоачашъяра колхоза коллективо низ тIа а берзабеш, партийни организаце кертера теркам тIабохийт латтах дикагIа пайда эцара, из леладара культура лакхъяра, юртбоахама культураш дукхагIа хьувкъаяра, цу ларда тIа чIоагIагIа йола доакъара база йиллара.

Цу боахама керттера дакъа да жа леладар, цунах эц цо ерригача дохоллах ахаш, хIара шера пачхьалкхенга 110—120 тонн исхали дулх кIаьда тхаи дулха лаьрхIа 5—6 эзар устагIи а бохкаш.

Укх тIеххьарча шерашка хьайбаш дебарга хьежжа доакъара база лакхлуш хиннаяц. Шерра шера тоъацар. Из хьайбай продуктивноста IаткЪар, хьайбаш дукха довра.

Партийни организаце декхар оттадаьд укх шера ишттa хIама хургдоацаш хьайбаш доакъарца Iалашдеаьнна. Колхоза партийни бюрой правлении специалисташца цхьана хьежар дикагIа хьувкъаш йола доакъара культураш (суданка, магар, вIашагIа эль бобаш и. кх.) дIаера наькъаца культураш дIаювча латтай структура хувцарга, хIаьта ишттa дийцар суданка, магар, гурахьа дув кIа, кхыйола культураш дIаерца бурунни латташкара даьгIенаш тоаяра дешаш. Ахканарча хана уж даьгIенаш мукъахилийтара лоаман даьгIенашка дажа дахийтар 650 къона бежани 170 говри.

Цу гIулакхех тха боахама доккха беркат даьлар: доахан кIезигагIа дов, цар продуктивность лакхъеннай. Масала, соахка хьалхарча ах шера дайначул укх шера хьалхарча ах шера жа 3,5-зза, хьакхарч 2-зза, говраш 1,5-зза кIезигагIа ейнай. Дикка кIезигагIа дов доахан а, хьайбай продуктивность а цу хана чухь лакхъеннай, хIара фуражни Iаттагара 60 килограмм дукхагIа шура, хIара устагIан тIера 400 грамм дукхагIа тха даьккхад, хIара 100 жийна тIехьара 18 Iаьхар дукхагIа хьалхебаьб.

Хьайбаех йоала продукташ пачхьалкхенга йохкара план укх тайпара кхоачашъяьй: дулх — 144 процент, шура — 107 процент, фуаш — 116 процент, тха — 107 процент.

Колхозе хьахиннаб производстве хьалха латта болхлой. Масала, дояркаша Резника Раиса Яковлевнаси Болдарева Анастасия Николаевнаси хIара фуражни Iаттагара лаьрхIа шера 2000 килограмм шура яккха шоаш тIайийца декхар хIанззехьа а кхоачашдеш да. БоккхагIа болча жа Iуй Ашаханов Сапиюла, Зубайраев Абубакара, Багураев Садыка, Ашаханов Закира бригадаша жена тIехьара Iоахарий хьалкхедара план тIехкхоачашъяьй, хIаьта боккхагIа болча жа Iуй Талхадов Муте, Чапилыгин Николая, Ашаханов Закира бригадаша тха даккхара план тIехкхоачашъяьй.

Толамца кхоачашдеш да хьайбаш Iана тIехь Iалашдара декхар. 25 июль тIакхоачаш кийчдаьд: йол — 1600 тонн, силос — 2500 тонн, хIаьта ерригa а силос 15 эзар тонн кийчъергья. Колхозе эггара хьалха еллай суданкаи экспорцатеи 2 эзар тонн силос. ХIанз силоса лаьрхIа хьокхаш латт хьажкIаши дIайийна баьцаши, уж дика хьийкъай.

Партийни организаце цIенхаштта теркам тIабохийташ дIадоладайтар ялат чуэцара кийчо яра а из пачхьалкхенга дохкара а балхаш. Колхозе толамца чакхдаьхад ялат чуэцара балхаш, соахкарчул дукхагIа даьккхад из. Юртбоахама артело, районе хьалхарчарца кхоачашйир пачхьалкхенга ялат дохкара план, планал совгIа 1500 центнер ялат дехкар. ХIанз дIалувш дола фу цIендеш из чутоссаши шин сменах болх бу. ХIанзле а цIендаь, чутесса даьннад планах 5 эзар центнер чутасса дезаш хиннача кIих 2500 центнер. Ялат цIендеча доккхий толамаш доах ялат цIендеча машина машиниста Г. М. Крымова, сменах йоагIа задани 150—180 процент кхоачашъю цо.

Ялат чуийца доаллашехь чах аргIаш ду, латта оах. ХIанале а аьхадаьннад ялат чуийца мукъадаьннача латтах 30 процент. Латта оахача дика толамаш доах трактористаша И. Г. Воробцова, В. И. Воробцова, П. Ф. Пильцина, кхычар.

Юртбоахама производство лакхъеча боккха лоархIам болаш я наьха къахьега материальни безам хилийтара принцип. Из дика кхета а деш, колхозе кийчйир хьийгача къинга хьежжа балхах доагIар далара система. Масала, жа Iуй бригадий болхлошта цар Iоахарий хьалкхедареи тха даккхареи план кхоачашйича цхьа трудоденах 1 соми 2 килограмм ялати лулда аьнна оттадаьд боахама кхыча доакъошкара хьал мичча тайпара отте а. Ишттa оттадаьд из механизатороашта, деттача доахан ферма болхлошта, кхычарна. Укхаза белгалдаккха деза укх тIеххьарча 3 шера жа Iуй бригадех цхьацца йолча мара тха даккхара план кхоачашъяьца хилар, хIаьта Iоахарий хьалкхедара план цхьанна а бригадо кхоачаш ца яр. Бакъда, укх шера царех 30 процент йолча бригадаша кхоачашъергья уж планаш. Царга дIакхоачаргда цу лакхе хьоаьча системах доагIар, цул совгIа Iушта шоай доалахьа дола хьайбаш колхоза даьгIенаш тIа мах боацаш доажаде мукъа а бенниаб царна. Цу дерригашеша дукхханей болх бара бола безам лакхбир. ХIанз кхыча болхлошна шоашта Iан тIехь доакъар Iалашдаргеи из хьайбаш Iа доакхаш хургдолча хьатIаозаргеи хьежац уж, шоаш ду цар уж дерригa балхаш.

БоккхагIа болча жа Iуй Умаров Махьмада, Лабозанов Садыка бригадаша жево Iа доаккхаргдолча моттигашка тIа а дена, хIаранех 20 тонн хула аргIаш даьд аьлах.

ЧIоагIа теркам тIабохийт партийни бюрос производствера коммунистий авангардни лоархIам лакхбара, уж къахьегача хьокхам телаш хилар. Де а доагIаш сий ду колхоза коллективо коммунистически къахьегама ударникий тракториста Воробцов Илья Георгиевичеи воккхагIа волча жа Iуй коммуниста Атикаев Хусейнеи. Воробцовна болх дика барах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота а еннай, 1964 шера республика сийлен книжка тIа а язваьв, хIаьта Аткаева хIара устагIан тIера 5 килограмм тха даьккхад, ца дойташ жа лорадаьд, цун Iулцара дулха дIаденна жа дика тоаденна дар.

ЙоккхагIа йолча птичница коммуниста Славгородская Екатерина Тихоновнас пачхьалкхенга фуаш дохкара шера план хIанзехь а 85 процент кхоачашъяьй.

Iаьсий леладеча коммуниста Б. П. Красавина цхьа Iаса тIера ца доалийташ а дика тоадолийташ а хьалхеду шийгара Iаьсий.

Цхьабакъда, боахам дегIабоалабеш цхьадола доккхий толамаш даьха дале а, оаха дицдалийтац кхоачамбоацараш хилар а. Укх шера колхозе дахка доахани жаи довш моттигаш хиннай. Ца дахкаш Iахара дисад 11 процент доахан. Ледара пайда ийбу оаха хий дехкача латтаех а. Укхаза дIадийнар хий ца дуллача латта дийначул кIезигагIа хьувкъалу.

ХIара бIаь жийна тIехьара Iоахарий хьалкхедара оттаяь план 23 процент мара кхоачашъяьяц. Цу дерригеша дIадех тхогара оаха КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра колхозхой чIоагIагIа оарцагIбоахилга.

Н. ГРИГОРЕНКО,
Наурски района «Россия» яхача колхоза партбюро секретарь.

ГIУЛ АКХАШЦА ЖОП ТЕЛ ПАРТЕ РЕШЕНЕШТА

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш чIоагIа раьза хинна тIайийцар Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхоза коллективе. Шоай боахам дIахо дегIабоалабара даькъера къоастамболлаш йола программа лерхI царех совхоза къахьегамхоша. Экономически новкъостал дара деча доккхача гIулакхаша, пачхьалкхенга продукташ йохкара йолча хувцалургйоацача планаша торо хулийт юртбоахама производство чIоагIача ларда тIа оттае. ХIана рентабельни балха эша дерригa хьалаш долаш да.

Укх дIаяхача бIаьсти санна чIоагIа дог ураатта цхьанна а хана кхашка иха бий-хьогI совхоза кхаш леладераш. Ца хьоахадеш дита йиш яц укх тайпара дола хIама а. ШоллагIча отделенерча свекла леладераша уж дIайийна а ялалехьа шо-шоай кхаш дIалийцар. Свекла лелае безам болча берригнешта уж дIа ца кхоачаш хилар бахьан долаш кхы тIа а 15 гектар дIае йийзар.

Юртбоахама производство айяра дешай хьакъехьара партеи правительствай решенеш кхоачаш а еш, совхоза къахьегамхоша шерагара шерага шоай хьокхамаш лакхду, хIаьта хIанз хьайбашта эша доакъараш, хьалхарча аргIанна концентрированни дараш а деш, Iалашдара долла хIама деш а боахк уж.

Ишттa, 1964 шера дерригача чуденача ялатех (хьажкIашкара дIайийкхача) 4700 центнер хиннаяр, хIаьта укх шера — 63000 центнер. Совхоз районе эггара хьалхагIа йистеяьлар ка бола ялаташи ялатабобови культураши чуийца, хIаьта хIанз цу балха итогаш а яьй.

Балха дика хьокхамаш хьахьекхад комбайнераша Сембиев Махьмада, Бекбулатов ТIурас, Сембиев Аборашида, Ибрагимов Махьмада, Дондаев Салама, кхыбараша. Царех хIаране 200 а кхы дукхагIа а гектар чуийцай. 2411 гектар йолча ерригача майдах хIара гектара тIара ялатий 26,1 центнер чуенай. Дерригача чуийцача кIи хIара гектара тIара 26,7 центнер яьннай, мукх — 29 центнер, горох — 17 центнер. Хьалха а санна хьалхара моттиг яьккхай СССР Лакхехьарча Совета депутат волча Кагерманов Оалхазара кулгалдеча цхьоалагIча бригада. 1143 гектар йолча майдах хIара гектара тIара 30,8 центнер яьккхай бригада.

Мишта доахаденнад уж толамаш?

Совхозе вIаштIехъяьнна дIаэттай моттигерча хьалашца тарлуш йола латтанна Iунал дара система. Совхоза специалисташеи кулгалхошеи цхьан латта вIаштта шин шера мара дIадийтац ялаташ. Ялаташ дIадув 27—30 сантиметр кIоарга аьхача латта. Бракаш ераш совхозера дIабаьннаб.

Совхоза техникаца дика Iалашъяь хилар бахьан долаш цунга торо я 7—10 балха дийнахьа ялаташ дIадийна яла, района кхыча боахамашка из болх 15—20 дийнахьа беш болчеи массехк шу хьалха цу совхоза а ишттa беш хиннача метте. Дикка лоацагIа я чуэцарга йола ха а.

Шекара свекла ше къаьстта терко еш лелаю совхозе. Из дикагIча кхашка дIаюв, хIаьта цхьан кхашка кхаь шерал тIех дIа а ец. Совхозе оттаяьй дукккхача шерашта лаьрхIа йола свекла лелаяра план.

Къоастамболлаш нийса агротехника лелаеш хиларах, ялаташ леладераш говзалаш йолаш хиларах доах цу совхозе лакхара хьувкъамаш.

ДикагIа йола хьалха латтача опыта школа я Кагерманов Оалхазара кулгалду коммунистически къахьегама бригада. Бригада коллективо ший балха опыт тха районерча ерригача бригадашка кхачийтар дукха ца деш хIама дитац, хIаьта цунах доккха беркат а дувл. Цу бригада членаша чIоагIа къахьегар бахьан долаш тха районе хIана хьалкхийнаб лакха хьувкъамаш кхеде ховш бола говзаш. Царех ба Ш. Нантиев, А. Хасанов, А. Цаев дукха а кхыбараш.

Совхозе чIоагIа терко ю химе. Из бахьан долаш юххьанца дуденнараша тешал ду из низ кхоачаш хилара. Шин шера чухь совхозо даьха лакха хьувкъамаш удобренейи гербицидийи чотах даьхад.

Гербицидаш еттар бахьан долаш свекла оасарах цIена я, чуийца гурахьа дийна ялаташ магIалди юкъе ца увш цIена да, хIаьта хIанз кхы дукха гIулакхаш а да цу деша лаьрхIа деш.

«Красноармейский» совхоза коллективо берригa низ тIаухийт юртбоахама культураш массе а хана дика хьувкъаш хилийтара, уж хIара шерра-шера дукхагIа хьувкъаергйолаш.

Б. НИКАЕВ,
Урус-Мартана района «Ленинская правда» яхача газета юртбоахама отдела заведующи.

ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРАШ ХЬОАШАЛГIА ХЬИЙХАБ

Дукха ха йоаццаш Шелковской района «Коминтерн», «Червленский» яхачеи Кирова цIерахчеи колхозий хьажкIаш леладераш шоайла вIаши беча балхага хьажа а опыт дIа-юкха эца а хьоашалгIа баха хилар.

Эггара хьалха «Червленский» яхача колхоза хьажкIаш лелаеча звенос баьча балхага хьежар уж. Цул тIехьагIа Кирова цIерахча колхозе шишша бIаь гектара тIа хьажкIаш кхееча Ушаков Ивана, Макарова Валентинай, Чигоев Георге звенош йолча бахар хьаьший.

Массава раьза а волаш «Червленский» колхоза Рогожин Георге, «Коминтерн» колхоза Шаповалов Евгене звеноша массарел дикагIа болх баь хилар белгалдаьккхар цар.

Нов. Рогожина кулгалдеча звенос делаю хьажкIаш 240 гектар я, хIаьта нов. Шаповалова звенос 260 гектар хьажкIаш кхею. Уж ерригa хьажкIаш шин метрга кхоачаш лакха, сома гIад долаш, фийташ диза долаш я.

Цхьабакъда, Кирова цIерахча колхозе И. Ушаков керте латтача звенос лелаяьча итташ гектараш хулача хьажкIий кхай тIа хиш дехка харшаш деха а деха, дукха хий латтад царна. Хий дукха хилар бахьан долаш шин мугIарах — урагIеи пхорагIеи культиваци е вIаштIехьдаьнналац. 18 гектара тIара хьажкIаш хиво хьалъяьха йовш латт. Ерригa хьажкIаш IажагIа йийрзай. Нагахьа санна сихха цу гIулакхага ца хьоже йовргйолаш я уж. Цхьабакъда, хьажкIаш цу дентIа этта яле а царна юкъера эрз-м дика дегI дахьаш ба. Цу гIулакха цхьанна тайпара терко яц бригада кулгалхоша а, звено членаша а, колхоза специалисташа а.

Е. Шаповалова звено членаша баьча балхах алапи миштa тел чIоагIа теркам тIабахийта хьежар хьажкIаш леладераш.

Укх шера бIаьстан юхье дикагIа йола опыт Iомаяра Краснодарски края Новокубански района «Ленинникъ» яхача колхозе вахийта хиннав из. Цига нов. Шаповаленкос Iомаяьй комплексни механизированни звеной кердача системах болх бара опыт.

Кубанера из цIа кхаьчача колхозе вIашагIъеххар комплексни механизированни звенош. ХIанз хьажкIаш лелаярал совгIа кхыйола культураш а лелаю цун звенос. Лелаеча культурашка хьежжа я машинаши кхыйола юртбоахама инвентари. Звено членашта аккордно-премиальни хьисапе лу ахча, вешта аьлча культура хьувкъарга а продукци дIаяларга а хьежжа.

Продукци дIаялалехьа аванса лаьрхIа хIара болхлочоа 70 сом ахча лу. Болхло дIаваккхар а керла вар хьаэцар а ерригача коллективо отта а дийя мара леладац. Цу дерригача гIулакхаша тоабаьб Шаповаленко бригадера болх.

ЧIоагIа пайда баьннаб хьажкIаш леладераш шоай лоалахарча колхозашка хьоашалгIа ахар бахьан долаш.

Т. МИХАЙЛОВ.

ВАЙ ДОТТАГIА АТОМ...

НОВОСИБИРСК. Машинаши цар оатхалаши пайдана йоацача ялар тахкара эша ханаш пхийттаззатъоаза лоацлу, нагахьа санна уж «меченни атомашца» тохкаш хилча. Цу тIа а тахкарга бода мах 10—15-зза чухнахьа ба. Ионизирующи излученеца баьца даараштеи сомаи пастеризации консервировании е йиш я.

Советски Iилмахоша чIоагIа къахьегар бахьан долаш унзарча атомах сага дика доттагIа хиннав. Цунах тешa йиш я Новосибирски совнархозе; цига хьайийллай радиоизотопни методаши прибораши лелаяра хетаяь семинар.

Малхбузехьен-Сибирски экономически районе болх беш я базови изотопни лаборатори. Цо гучаяьхай изотопаша боккъалара технически революци ергйола тайп-тайпарарча производствашкара процессаш. Совнархоза предприятешка отта а яь болх беш я кховзткъа гаргга изотопни прибор. Цар лакхъяьй къахьегама овсарле а продукце дикал а.

(ТАСС).

✦

Грозненски района Старо-Юртовски совхозе кийчъеш латт силос. Силоса лаьрхIа хьажкIаш хьокхача комбайнерашта юкъе хьинаре къахьегаш белгалваьннав дикагIа вола механизатор Султанов Хажби, сменах ши норма е вIаштIехьдоал цуй. ХIаьта дийнахьа 100 тонн гаргга силосни масс чу а эц цо.

Сурта тIа: Х. Султанов.

В. Юнцевича сурт.

✦

Шин сменах болх беш

ХьагIадоагIача шера лаьрхIа 1000 гектара тIа гурахьа дув ялат дIаде дезаш я Шелковской района «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза цхьоалагIа комплексни бригада. Ялат чуэцача хана комбайнаш тIехьа а йийза болх беш хилар гусенични тракторех ахаш. ХIанз ялат чуийца баьннаб. Механизатораша берригa низ тIаберзабаьб махулла сихагIа ялат дIаде латта ахара.

Шиъ гусенични трактор я латта оахаш. Цхьан сменах болх бича 25 гектар латта кийчду цар. ХIаьта деннеи бийсаннеи 50—60 гектар латта оах бригаде.

Барт-цхьоагIо йолаш болча механизатораша хьегача къих дика беркат доал. Июль бетта тIеххьарча деношка 650 гектар гаргa латта аьхадар бригадо. Оахам дика деш хиларца а нормаш кхоачашъярца а белгалбаьннаб трактористаш Царицанов Иван, Григорьев Иван, Якушко Григорий, кхыбараш. Укх гаргтарча деношка Тийрка хий хьачудулларгда оахам даьча кхашка.

М. ТКАЧЕНКО.

Оаха яздаьчун ларах

Укх шера 15 июле тха газета тIа кепа теха араьннаяр «ЦIенош хIанз а тоаданза да» яха корреспонденци. Цу тIа дувцар Грозне Кубански улицагIа реалбазо хьалдаьча цIеношка дукха кхоачамбоацараш да яхаш.

Цунах лаьца Нохч-ГIалгIай ялата продуктайи комбикорма промышленностеи управлене начальника нов. Чадова тхога язду:

«Сердало» газета тIа кепа теха хиннача корреспонденце тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш тахкара управлене начальника заместитель нов. Иванюк реалбаза викалашца Кубански улицагIа хьалдаьча цIеношка ваха хиннав.

Грозненски реалбаза кулгалхошта тIадиллад август бетта Кубански улицагIарча цIеношта ремонт е эзилга.

Цу цIеношта оаха лаьрхIад: наIараштa, кораштa, ийнашта ремонт е, пишкаш юхайохка, коа асфальтни наькъаш дахка, водопровод хьачуйилла.

*** * ***

«ТIехьадоах ялат чуэцилга» аьнна яр укх шера 20 июле «Сердало» газета тIа кепа теха критически статья. Статья тIа дувцар Наурски района «Россия» яхача колхозе 2500 гектар ялатах хьанзчул тIехьагIа хьакха дезаш 600 гектара тIара ялат дисад. Юххьанца берригa болх кхетамца вIаштIехьбаьккха бацар.

Наурски района юртбоахама производственни управлене начальника нов. Прокопова цунах лаьца тхога язду:

Газета тIа кепа теха хинна критически статья «Россия» яхача колхоза бригадашка хиннача механизаторий совещане йийцай. Ший ханнахьа колхоза правлене уж кхоачамбоацараш дIадахара бахьан долаш 25 июль хьа тIа кхачале кхашкара дерригa ялат чу а ийца фуна лаьрхIа ялат кийчдаь дIаоттадир колхозхоша.

Ханал хьалха

Дика толамаш даьхад Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлоша. 28 июле кхоачашйир сийрда мехкдаьтта продукташ арахецара йола ворхI бетта план, хIаьта валови продукци арахецара план а кхоачашйир завода технологаша 29 июле.

Н. Гуменюк керте латтача № 4 йолча технологически цеха коллективо 27 июле кхоачашйир бетта план. Къаьстта дика къахьийгар нн. Абасалиев, Штейнгарт, Поберееев керте латтача установкай болхлоша.

Цар массане а 15 — 25 июле кхоачашйир бетта план.

ТIабоагIача бетта план тIехкхоачашъяра чуйнна къахьегаш я хIанз завода коллектив.

Л. ФОМЕНКО.
Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода экономист.

НАЬХА ХЬАШТАШ ДИЗЗА КХОАЧАЩДЕРГДА

Семилетка тIеххьарча шера хоадаш болла толамаш даха вIаштIехьдаьннад вай республика бытови предприятей болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно-технически болхлой. Укх шера хьалхарча ялх бетта валови продукци арахецара план 109 процент кхоачашъяьй, вешта аьлча, планал совгIа арахийцай 290 эзар сома маьхa промышленни продукци. Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIайийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш да. «Художник» яхача фабрика 120 процент, «Дружба» яхача фабрика 122 процент, Сунженски райбыткомбината 112 процент кхоачашъяьй план, ворхI бетта план а тIехкхоачашъяьй цар. Шерра социалистически яхь йоаржаяр бахьан долаш тIехкхоачашъяьй товарни продукци арахецара план, 108 процент кхоачашйир дIабахача ялх бетта къахьегама овсарле лакхъяра задани.

Дукхача предприятей коллективаша низ тIабахийтта къахьегаш хиларах халка-боахама план кхоачашъеча тоаденнад экономически хьокхамаш. Бахача наха хоатташ дола дуккха товараш планал совгIа арахеца карагIдаьннад. Масала, швейни изделеш, кота гIирс, аьшка маьнгеш, пластиках яь изделеш, кхыяраш.

ХIаьта, белгалдаха дезаш да тха балхацара кхоачамбоацараш а. Ассортимента план кхоачашъяц оаха, дукха да хIанзчул тIехьагIа арахецача продукце дикал тоаяра, производства процессаш дегIайоалаяра, станокаш кердачарца хувцара, продукцешка дIалодар лохдара де дезараш. Укх шера предприятей коллективаша, ерригача управлене предприяте экономикага кIоаргга хьажа а хьежа бокъонца дIадахаза даргдоацаш да уж кхоачамбоацараш, хIаьта цун ларда тIа алсамдаха деза дерригача технико-экономически хьокхамех пачхьалкхен план кхоачашъяра дола толамаш. Йолаш я цу гIулакха мел эша торонаш.

Бахача наьха хьашташ кхоачашдара даькъе шоай болх кIезиг-дукха тоабаьб предприятеша. Укх шера хьалхарча ах шера планах бахача наха 1393 эзар сома промышленни а промышленни доаца а гIулакхаш де дезаш дар тхо, хIаьта 1400 эзар сома гIулакх даьд цу хана чухь бахача наха.

Соахкарчул 348 эзар сома е юкъера лаьрхIача 14 процент дегIабоалабе беза укх шера бахача наьха хьашташ кхоачашдара боарам. Духхьала 11 тайпара мара дацар управлене соахка Iалашдаь бытови хьашташ, хIаьта хIанз 150 дIакхоач.

Укх тIеххьарча кхаь шера хьал а яь эксплуатаце дIаеннай 20 объект. Цу даькъе: 8 павильон, барзкъаш тега цхьа ателье, бытови гIулакхаш ду 5 комбинат, барзкъаш химически цIендара а басараш дара а фабрика, мастерскеш, кхыйола объекташ. Царех 8 городеи 12 юрташкеи я. Оахош хьалъяьчеи ишттa моттигерча советаша хьаенначеи помещенеи чотах хIанз 514 мастерски я управлене, хIаьта царех 105 укх тIеххьарча кхаь шера хьалъяьй оаха, хIаьта юрташка дукхагIа а яьй уж. Духхьал укх шера хьал а яь эксплуатаце дIалургйоалаш я массехк объект.

Белгалдаккханза даргдоацаш да бытови гIулакхаш дара план дуккхача предприятеша кхоачашъяь ца хилар. Масала, мебельни фабрика, Наьсарен райбыткомбинат, № 4 йола горбыткомбинат, кхыяраш. Духхьал цу предприятеша хьалхарча ах шера бахача наха ца деш дисад 35 эзар сома гIулакх. Белгалдаккха дезаш да цу предприятей кулгалхошта дуккхача хана дена халача хьале йолча предприятей болх тоабе могаш ца хилар. Из бахьан долаш геттара во да цу предприятей производственно-финансови гIулакхаш. Предприятей балха тIара лоархIамерча кхоачамбоацарех лархIа дезаш да цхьаболча тешаме боацача наха квитанцей дисциплина телхаяр, заказчиккий лерттIа терко ца яр, заказаш ханнахьа кхоачаш ца дар, ремонташ яра а барзкъаш тегара а дикал лоха хилар, заказчикашта деча гIулакха культура лоха хилар.

Къахьегамхой хьашташ дикагIа кхоачашдара пхаддаш алсамйоах мастерскеш, йолаш йолча предприятей низ дегIаболлабу, цунца цхьана уж йоагI-йоагIача моттигашка дIайийсъяра, наьха хьашташ кхоачашделга шердара, цар дикал тоаяра де мел дезар ду управленеи цун предприятешеи. Бахача наха гIулакх дара доккха новкъостал ду цу дерригнеша.

Укх шера чIоагIа дегIаденад къаьст-къаьста барзкъаш, кога гIирс тегар, трикотажни изделешта ремонт яр, хьаяр: галантерейни изделешта ремонт яр, барзкъаш химически цIендар, басараш дар, цIеношта ремонт яр, кхыдараш санна бахача наха эша хьашташ.

ДIахо йодача хана бытови хьашташ кхы а дикагIа тоадара йола организационно-технически мероприятеш оттадаьй бытови хьашташ кхоачашдеча управлене. 1965-ча шера бытови хьашташ кхоачашдара комбинаташ хьалъе еза Наьсарен-Воксале, Грозненски опорно-хьокхама совхоза центральни усадьбе, чоалханерча бытови техникана ремонт яра йола мастерской хьалъергья Орджоникидзе яхача станице, кхычахьа.

1965-ча шера 79 единицага кхоачаш алсамъяргья мастерскеш, хIаьта ер шу чакхдоаллаш 590 хургья уж. Къаьстта дегIайоагIаргья юртарча мастерской сеть. Кхы тIа а 56 мастерски хьаелларгья цига.

ДIахо йодача хана шеръе лерхI Грознера мастерскеш. Цхьайолча кагийча моттигашта меттел 20 йоаккха кога гIирса мастерскеш хьаелла езаш я № 4 йола горбыткомбинат. Кога гIирса цхьайолча операцешта механизаци ергья. Хувцара фонда методах сахьаташта ремонт ергйола мастерски Грозне хьаеллара декхар хьалхашка оттадаьд № 2 йолча горбыткомбината. Укхаза заказчика нагахьа санна безам хуле ремонт яларга а ца хьежаш ший дар мо дола ремонт яь кийча сахьат хьа а ийца дIаваха йиш хургья.

Белгалдаккха дезаш да, бахача наха хIаранена гIулакх дара боарам хIанз укх сахьате чIоагIа лоха хилар, хIаьта, Российски Федерацеца нийсдича геттара лоха да хIара сага гIулакх дарах дола уж хьокхамаш. Къаьстта во гIулакх ду юрташка бахача наха. Цудухьа укх шера бахача наха гIулакх делга совдаккхара, царна гIулакх делга тоадара чIоагIа уйла еш ба бытови хьашташ кхоачашдеча предприятей болхлой. Ер шу чакхдоалаш 160-нега дIакхоачаш а алсамдаха деза уж.

1965-ча шера план толамца кхоачашъяра тхоай ерригa торонаш гучаяха еза тха, хIаьта керттера торонаш — шоай хьинарерча къахьегамца шерагара шерага наха дукхагIа а дикагIа а гIулакх деш бола болхлой.

Социалистически яхьа ди тIехьа дукхагIа юкъеух цехаш бригадаш Коммунистически къахьегама тIехьара къовсам лоаттабеш я ши предприяти, 30 цех, 86 бригада. ХIанз из сийлен цIи лелаеш я 33 бригадеи 9 цехи. ХIаьта, 1100 совгIа саг ва коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккхара къовсам лоаттабеш, 650 болхлочоа из цIи еннай. Ераш ба царех дикагIбараш: сахьатий мастер Шаулов Яков, барзкъаш тега мастер Л. И. Руднева, коммунистически къахьегама цIерахча бригада бригадир Е. И. Жукова, тIеханахьара барзкъаш тега мастер Шамилева ТIаус, коммунистически къахьегама ударник Тумгаев Махьмад, кога гIирса ремонт яра мастер Мидаров Асхьаб, барзкъаш тега мастер Саутиева Зати, дуккха кхыбараш.

Бытови гIулакхаш делга тоадара мероприятей даькъе лархIа дезаш да укх шера тха предприятешка 400 болхло Iомалуш а балха говзал лакхъеш а хургхилар. Цул совгIа тха предприятешка балха йоагIаргья мехка профтехобразованей школаш, юкъера а лакхера а дешара заведенеш яьха йола кадраш. Тха болх тоабара доккха новкъостал дергда цу гIулакхо.

Цхьабакъда, балха тIа дукха кхоачамбоацараш нийслой а къахьегамхошта гIулакх дара шоай сийлен декхараш дика довзача бытови предприятей болхлоша дерригача технико-экономически хьокхамех пачхьалкхен план кхоачашъергхиларах шеко яц.

Г. ИНАРКАЕВ,
Нохч-ГIалгIай бытови гIулакхаш деча управлене начальник.

МЕХАНИЗАТОРИЙ ТОЛАМАШ

Ялат сихагIа чуийца бовла гIерташ къахьег укх деношка «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене механизатораша.

Чуийнна балхаш ду кхоалагIча тракторни бригадо. Юкъера лаьрхIача, хIара гектара тIара 24 центнер, хIаьта Колоев Гирихана звено гIулакх деча 48 гектарах хIаране тIара 31 центнер ялат чуэц.

Массанел дикагIа балха ка йоал комбайнера Хамхоев Ахьмада. Ши — шегIа делача комбайнаца дийнахьа 18 гектара тIара ялат чуэц цо.

Цхьан дийнахьа 268 тонн ялат заготпункте дIачулу бригада болхлоша.

Н. СМИРНОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ВАШИНГТОНА:

ИСТОРЕ ХЬАЮ IОВДАЛАЛ

«Дейли ньюс» яхача газето яздора дукха ха йоаццаш Къулбехьен Вьетнаме баха хинна США оборона министр Макнамарен Сайгонера керда посол Генри К. Лоджи цигара цIабаьхкар «гIайгIане, эгIазбаха болаш», яхаш. Къулбехьен Вьетнаме лелача гIулакхашта хьалхагIа, моттийта дале а, раьза волаш хиннача Макнамарас, доккха са а даьккха, «цигара хьал чоалхане да», аьлар.

Пентагонен госдепартаментен представителаш «гIайгIане хила» а «чIоагIа эгIазбаха а» хIамаш да. Вьетнамерча американски интервентий гIулакхий сурт укх тайпара дувц вовзаш волча американски обозревателa Дрю Пирсона: «Къулбехьен Вьетнамерча эскаре дезертираш меллаб аьлча, из эскар герза кхоачамца Iалашдир кхераме долаш дукха ба, — яхаш язду цо. Сайгона правительство даиман а эсалли тиймша болх боаллаши я, керда переворот хилар кхераш а ях из... Къулбехьен Вьетнама дукхагIа йола территори Вьетконга бе йоал. КъилбаседаВьетнаме бомбаш чуеттарах хIама хилац. ХIаьта цу бомбардировкаша наха кхы а гоам яьй США Америках дIакъоахкаяьй цуи керттера союзникаш йола паччахьалкхенаш, цунца Азера союзник Япони а йолаш».

Ховш дац Сайгонера цIабаьхкача Макнамараси Лоджен цигара хьал мел хоза дийцад. Цхьабакъда, цар яьча докладаша дукха совещанеш-м яйтар Вашингтоне. 28 июле пресс-конференце къамаьл даьчул тIехьагIа президента Джонсона хьакхайкадир укх гарггарча хана Къулбехьарча Вьетнамера американски эскар 75 эзарнегара 125 эзарнега кхоачийташ дукхагIа хулийтаргда, аьнна. Из да, йоах «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето, Корее тIом болабеннача юххье США-си цуи союзникашеи тIаэзар миссел эскар.

Нагахьа санна, эшаш хуле тIехьагIа кхы тIа а эскар Вьетнаме дохийтаргхилар къодадир президента Джонсона. Цунца дувзаденна американски газеташа йоах, США штабий начальникий вIашагIкхийттача комитето лерхI Къулбехьен Вьетнамера американски эскар 200 эзар сагага дIакхачийта. Форда пехота дивизели парашютно-десантни доакъоели совгIа цига йохийтаргъя 1-гIа пехотни, 101-гIа авиационни, 1-гIа бронетанкови дивизеш.

Иштта бокха низ тIа а бахийта, гурахьа, муссоний ха чакхъяьнначул тIехьагIа, Къулбехьи Вьетнаме шерра йола тIема компани дIайолае лерхIаш я американски командовани. Вашингтона цу планех дувцаш, малхбузерча пресса цхьайолча органаша язду, американски столице гIерт тIом иштта доалахарча Лаоса территоре тIа а баккха, яхаш.

Вашингтоно тIаийца керда гIулакхаш Вьетнамера агресси шеръяра новкъа боаккха Iалаьмате кхераме гIа лерхI дерригача дунен тIа. «Зюддейче цейтунг» яхача малхбузенгермански газето белгалдоакх «леладер къайладахьара кхелла хинна кхоллараш тIера Iодаьхад. Вьетнамерча тIема еррига хало шоашта тIаийцай США-с» яхаш. Английски лорда Броккуя аьлар, КIайча цIено тIеххьара яьча решенеша тешал ду, хетаргахьа, США Вьетнаме шерра а йIаьххача хана а тIом бе лерхIаш хилара. Малхбузехьарча, кхыметтел США-рча а, политически деятелаша дизза дакхха а доагIаш белгалдоакх, хьанз США-с лелаеш йолча эскалаце сий доацача политико штаташ политическии, моральнии, тIема хьакъе кхы а чIоагIагIа тувлалургйолча оттаю, яхаш.

ЖЕНЕВА:

ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

Итт бутт баьнначул тIехьагIа 27 июле ший болх юха а дIаболабир герз дIададаккхара йолча 18 паччахьалкхен Комитето.

Цхьанне а аргдац цу хана чухь дукха ха хьалха денз къоастае езаш латта герз дIададаккхара проблемаш чехкагIа, духьале йоццаш къоастаяра хьалаш хIанз дикагIча оагIорахьа хувцаденнад, аьнна.

Массанена а йовзаш йолча факташа оттадер кхыдола сурт да. Американски империалисташа шербу Вьетнамера тIом, дIахо хьу Доминикански Республикера интервенци, лакхъю тIема расходаш, шерду тIема кхоачамаш. Кхы а чIоагIагIа хьаьрбаьнна а эхь ца хеташ а ядерни герага кхача гIерт бонински реваншисташ.

ХIамах ца тешаш болча наха ала тарлургда: иштача хьалашка герз дIададаккхарах дувца дезий теш, дунен халкъашта юкъера хьал кIаьдде гIерта дезий теш? аьнна. Цхьабакъда, иштта хетилга — из да кхерамерча лостаме дегIаахара событешта никъ балар, герз дIададаккхара тIехьара къовсам соцабаь дIабаккхар, вешта аьлча кхоккам лакхбара, вай планета тIара тIема кхуврчаш шердара тIехьа бараншта товр дар. Цудухьа дIахо а хьал ца талхийташ юхатохара дукхагIа низ тIабахийта беза. Из эггара керттера декхар белгалдаьккхар дукха ха йоаццаш Хельсинке хиннача машара, къамаш шоай лоIаме хилара, массане а дерригa герз дIададаккхара тIехьарча Дерригдунен конгрессо. Сихдаь герз хьаделга соцадара, герз дIададаккхара новкъа практически гIа баккхара, халкъий кхерамэле Iалашъяра нах тIахьехаш цо даь кхайкарал дерригача дунен тIарча общественносто чIоагIа хьаллаьцар.

Цу деша хьакъера Советски Союза позици дика йовзаш я. Массане а дерригa герз дIададаккхара программа а оттаяь, герз хьаделга юхасоцадара, цунна доазув оттадара, дунен халкъашта юкъерча отношеней кхоккам кIаьдбара тIадерзадаь дукхa гIулакхаш а оттадаьд вай мехко. ХIанзарча хьалашка къаьстта бокха лоархIам болаш я наьха мехкашкара тIема базаш дIаяхарен наьха территореш тIара доазол дехьара эскараш арадахарен хьакъехьара йола советски предложени. Иштта лоархIам болаш я ядерни термоядерни герз юкъе ца даккхарах йола конвенци ха а ца йохийташ е аьнна СССР-а оттаяь предложени а. Уж предложенеш дуккхача паччахьалкхенаша хьаллаьца йоллашехь а. США-и цар союзникаши чIоагIа дуxьал латт уж гIулакхаш тIаэцара. Женеверча переговорашка, хетаргахьа дискуссей керттера предмет уж предложенеш хургья. Уж толхае могаргдац царна.

ХIана хьалха да 18-не Комитета болх мишта леларгба бувца. Хьалхарча заседанеша хьахьеккхар малхбузера паччахьалкхенаш, къаьстта аьлча США-и Англии, переговорашта юкъе дакъа лоацарий уйла ядерни герз дIа-юха доаржаделга юхаозара проблемах еча гIараштa тIаяхийта гIерташ хилар.

Шеко яц цу деша бокха лоархIам хилара, бакъда цу хьакъе малхбузен паччахьалкхенаша леладеча гIулакхаша данне а тешал дац цар из актульни проблема къоастае безам хилара. Иштта мишта хила доагIа Малхбузен Германи юкъе а йолаш «ядерни низаш» хьадараш ядерни герз дIа ца доаржадарах йола соглашени оттаярахи цхьан хана Вашингтонен Лондонен дувцар? Царех цаI шоллагIчоа дизза духьала да. Нагахьа санна 18-не Комитетерча английски викало лорда Чалфонта «ядерни герз дIа ца даржийтарах йолча соглашене духьа атлантически ядерни низаш хьаделга соцаде дагIац» яхе, из цо хьанна товр дара духьа йоах ха хала дац. Из да-кх бокъонца дола боннски милитаристаша де лерхIар.

Машарах лаьца дуккха даьсса хабараш а дувцаш, гIулакхашка диллача цунна нийсса духьал долчарна низкъала моттиг я Женева.

САНТО-ДОМИНГО:

ИНТЕРВЕНТАШ БУСАШ БА, КРИЗИС ДIАХО ЙОДАШ Я

БиъалагIа бутт болабеннаб Доминикански Республике США-с тIема интеревенции лоаттаю. Дунен халкъашта юкъерча бокъон элементарни нормаш толха а еш, американски империалисташ 28 апреле чухьийлхар цу йоккха йоацача суверенни республикана, халкъа восстани тоIае дагахьа: гIайттараша дIаьккхар тIема хунта, хьалхагIа дIададаьккха хинна конституци юхаметтаоттаделга хьадийхар, полковник Бааманьо керте латта правительство хьайир.

Республике шийна чухь потриотически низаш дохаде магаизар интервенташта. Дуккха нах боабе а провокацеш е а йолаеннача инарала Имберта тIема хунтах оагIув тохаро а новкъостал данзар.

ГIулакх дара тIера хинна эттача цхьайолча Латински Америка мехкий правительствай доккхий доацача эскараштa къайла яхьа магаизар американски интервенце агрессивни характер. ХIанз интервенционистски низаш 12 эзар гаргга саг ва, царна юкъе латиноамериканцаш шин эзарнега ца кхоаччаш мара бац. Цу низех «межамерикански» низаш оалалургдац.

ХIанзалца аьттув ца боалаш йисай американски банкир Э. Банкер керте латтача американски паччахьалкхений (ОАГ) Организаце «машар беча» комиссе маневраш а. Лохаш дуккха къахьийгачул тIехьагIа комиссена мегар шинна оагIонна мегаргвола — конституционисташтеи (вешта аьлча конституце оагIонгахьа бараштa), хунганеи мегаргвола хьалха хинна дипломат Гарсна Годой ханна йолча правительства президента меттаоттаве. Цхьабакъда, лоархIаме дар иштта йолча правительства хьалхле лелаергйола принципаш хьалхехьа а ювцар. «Нью-Йорк таймса» гуччахьа яздора: «английски королева санна, паччахьал деш мара, доал деш хургьяц ханна йола правительство», — яхаш. — Бокъалдар аьлча, цу правительства боаккхача ялх — ийс бетта дIахо яхьа езаргья оккупаци. Номинально аьлча, из чакйоаккхаргья ОАР, хIаьта боккъалдар аьлча — США-си.

Кхы цхьаькха а шийна дага дехар чакхдоаккхадаланзар Вашингтона — континенте къамаш — мукъадахара болама духьала дахара эша хадданза хургдолча «межамерикански тIема — политически низаш» хьадара йола план латински Американа качйолла. Дукхa болча латиноамериканцашта езаш яц межамерикански низаш хьадара идея,— яхаш белгалдоакх Ассошийэйтед Пресс Райян яхача агенства обозревателa. Дуккхача латиноамериканцашта дагадоал хьан ергья диза даргдоаца гIулакхий решени яха, цу е вокх мехка хула переворот Малхбузерча полушарена кхераме я хьан аргда яха дош.

Иштта бола жандармски низ хьабара идеяна духьал даьлар Латински Америка дукхa а дукхагIа дола мехкаш. Ца йоалаш раьза хилар Вашингтон. Рио-де-Жайнере 4 августе гулъе лаьрхIа ОАР мехкий конференци хьда ха йоацаш тIехьа яккхара.

Цига ювца лерхIар хадданза дола «межамерикански низаш» хьадара план. Цу ханна юхадувца лерхIаш дар кхыча паччахьалкхений чурча гIулакхашта юкъе лелхара даькъе ОАР устав а. Кхыча дешашца аьлча, США гIерт ОАГ-ца хула а луш еррига континента тIа ший хьаштдари законах доацари леладара бокъо шийна яккха. Интервенци ярах Доминикански Республике йIаьхъенна эттача кризиса, хьалашка парна из хIанз дуденнадац.

В. ХАРЬКОВ,
И. ЛАГИЦКИЙ.
(ТАСС).

Сесагахи 4 берахи латтача ший дезалца цхьака Малхбузен Германсра Германски Демократически Республике хьачувенав 30 шу даьнна болхло Фриц Штонфкулен ФРГ-ра дIауха кхыбола дукхa ший мехкахой санна немецки къахьегамхой паччахьалкхене шийна болх хулийтарболгеи доагIаш дола алапи хулийтаргдолгеи ховш ва из. Укхаза цун ла дезаргдац предпринимателий хоарцонаш. «Вильхельмсхютте» кизга деча фабрике болхлошца - грекашца леладаьча бокъо йоацарашта духьала къамаьл дарах балхара дIаваьккхар из.

Укх сурта тIа керда ча новкъосташца къамаьл деш ва Ф. Штонфкулен.

АДН—ТАСС сурт.

ЛЕНИНГРАД. ЛаьрххIа хьаьча пирсаца Нева тIа гIолла йоласнкаи Красноярски ГЭС-а йоккхий турбинаш уж хьалъечча дIаяхьара йола дунен тIа ца хинна тайпа, транспортни операци.

Ховш долчча тайпара, сибирякашта лаьрхIа хIараяр 508 эзар киловатт низ болаш йола гидротурбинаш кийчъю ленинградски турбостроителаша. 7,5 метр сэмеи 240 тонн езеи йола балха чарх машиннаькъа тIа гIолла дIайохьалургйолаш яц. Цудухьа хи тIагIолла из чарх дIахьоргйола план оттаяьй конструктораша — Нева тIа Ладожски Iам тIа, Свира тIа, Беломорско-Балтийски канала тIа, КIайчен Карскии фордаш тIа, Енисей тIа гIолла.

Цу гIулакха лаьрхIа хьаьча вордингаш тIа а оттаяь шолхача машиннаькъа тIа гIолла КПСС XXII съезда цIерахча металлически завода коанаIарех ара я яьнна «Лодьма» яхача лихтера палуба тIара ший моттиг дIалаьцар турбинага болх байтача чархо.

СУРТА ТIА: «Лодьма» тIара Красноярски турбинага болх байта чарх.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАМАН КХАЛНАЬХА ОАЗ

Къаьнача замах юхедисача эггара баьдеча, телхача гIулакхех цаI долча, урдена духьал баьннача педагогически института студенткайломан кхалнаьха письмо чIоагIа раьза хинна тIаийцад цар нийсархоша. Из дувц кхашкарча станашка а, хьайбаш леладеча фермашка а, юрташкарча сходашка а.

Дукха ха йоаццаш Ачхой-Мартана района лоаман кхалнаьха сход хилар. Цига бар Надтеречнии Урус-Мартанеи районий викалаш.

...Зал тIанкI аьнна хьалйиза я. Гулбеннараша лергдилла ладувгI парте Ачхой-Мартана райкома секретара В. Починкинай докладага. Цо дувц Октябрьски революце лоаман кхалнаха еннача мукъаленахи нийсарча бокъонехи лаьца, вай общества общественни а боахама а вахара юкъерча цар лоархIамах. КIезига бац кхашкеи фабрикашкеи къахьегаш бола, хьехархой а лораш а болаш болх беш бола лоаман кхалнах. Цхьабакъда, новкъа дале а, ширача замах юхедисача телхача гIулакхаша хIанз а тIехьа лоаман кхалнаха духьаленаш ю дегIааха, шоашта дукха деза гIулакх леладе. Царна юкъе ба, кхалсага курали сийи диц а деле, шоллагIа, кхыметтел кхоалагIа а сесаг хила маьре ухараш а, наьха дезал бохабераш а. Дас-нанас шоай кхенза йола йиIигаш урдув даккхар духьа маьре ухийташ, нийсагIа аьлча, йохкаш моттигаш а хул.

Трибуна тIа — районни санэпидстанце керттера лор Вагапова Зинаида.

— Дукхача хьале вай воаш да воай, мехкарий ираз доадара бехке,— йоах цо. — Вайна хьайийлай еррига наIараш: деша, болх бе. ХIаьта цхьабола ноаной уж дIакъовла гIерт, цар бераш школера дIадувлача увттаду. Мехкараца шоаш вIаштIехьдаккха деза шоай вахар, хIаьта царна новкъарле е цхьанне бокъо а яц.

Трибуна тIа — письмо авторех цаI йола Карсамаули Шумисат.

— Сай нийсарбарийи доттагIийи цIерах аз ноаношка ях: тхоашка къоастаяйта тхога тхоай кхоане, тхоашка хержийта тхога тхоай вахара никъ...

Денал долаш Шумисата даь къамаьл кIоаргга кхалнаьха дегашка дижар. Дуккханей бIаргашка хий эттар. Шоашка хоаттам а боацаш, низагIа шоаш дIатийнача моарошцара шоай вахар дарий-хьогI царна дагадехар?

— Деза новкъостий, шоай ираз бахьане къувсалаш, из вай воай бе доалл шоана! — Шумисата аьлча, чIоагIа тIоараш техар зале.

Цхьанне воккханна тIехьа деш къамаьлаш ду кхалнаха. ЭгIазлонца дек цар къамаьлаш. Цар эхь кхайкаду, Iадатеи шариIатеи законаш а леладеш, лоаман кхалнах сий доацача боахарашта, хIама хьа а деш къахьегарен иразеи дега гIозаленах уж боахарашта.

Къамаьл ду СаьмуIашкарча цхьайттлагIча класса дешархочо Абатаева Зояс:

— Вай кердача тайпара, воашта ловча бесса дахаргда, ширача замах юхейисача оамалаша хьалхадоахача тайпара а ца дахаш, — йоах цо.

Ший дего махьехха бакълувш Зояс даь къамаьл теркал ца деш саг висанзар зале, хIаьта цул тIехьагIа къамаьлаш даьча берригнеша а ширача замах юхедиса телха гIулакхаш леладелга юкъера дIададаккхара, дезал а шоай вахар а советски законаш а, советски традицеша маяххара хилийтара тIа а хьехар.

— Цхьа ха яр лоаман кхалсаг, хьайба санна, йийхка лоаттаеш, — аьлар Заки-Юрта юрта Советерча кхалнаьха совета председателa Ацаева Сахата. — ХIанз кхы ха я, кхы закон да. ХIаьта вай воай бераштa зене йола къаьнара оамалаш качъехка, къаьнара дай баьххача бесса уж дахийта гIерта йиш а яц.

Ломан кхалнаьха сходо берригаш раьза а болаш тIаийцар республика берригача лоаман кхалнахага ду кхайкарал. Цу тIа йоах;

— Тха районе къахьегаш 3700 кхалсаг я царех дукхагIабараш коммунистически къахьегама тIехьарча болама юкъе дакъа лоацаш ба. Района къахьегамхошта юкъе доккха сий долаш ба Iаьсашка хьежа Арсанова Арубик, доярка Дибирова Зура, комсомольски - кагирхой звено звеньевой Изиева Напсат, доярка Хасанова Малика, коа тIара оалхазараш леладу Пугаева Люба — республика Лакхехьарча Совета депутат, дуккха а кхыбараш санна бола производства хьалха латтараш. Района школашка деша ягIа 4 эзарнел тIех нохчий йиIиг а йоI а. Дукха мехкарий заочно деша багIа юкъерча а лакхерча а дешара заведенешка.

Цхьатарра бокъонаш йолаш йола советски общественноста член, лоаман кхалсаг, вай мехкарча берригача нахаца цхьана, ка маьхал а ювлаш, коммунистически вахар дуллаш йоаллача юккъе цунна кхетам ца хиларен боадони гIабаш доахкаде, урдув, дукха истий кхувлар, кхенза бараш маьре ахийтар санна дола адама хийра а къахетам боаца ширача замах юхедиса телха гIулакхаш леладелга дIа ца далийта, дезале вахаре кхалсаг тоIаяь йоаллаяр меттахьа ца дувлийта гIерт ширача замах юхедисача дегазача оамалий гадоахараш.

Урдув а кхыйола ширача замах юкъейиса телха оамалаш лелаелга а юкъера дIададаккхара тхоашта республика писателаша а дийша болча лоаман кхалнаха а новкъостал дарга хьежаш да тхо.

Йоккхача эгIазлонца хьалхадаккханза Iелац тхо зизах тоалуш латтача экономикацеи культурацеи цхьана Ачхой-Мартана районе боадони кхетам ца хиларен кIезига доаца бакъдараш, советски кхалсаг сий доацача йоаха ширача замах юхедиса телха гIулакхаш леладелга долаш хилар. Урдув бахьан долаш шоашта дукха безарашка маьре аха а шоашта дукха безараш кхувла а йиш йоацаш багIаш дукха мехкарийи кагий нахи ба. Орехово яхача юртарча сходе цхьай лоаман кхалсаго дийцар шийна дукхаеза йоI йоалаеш урдона дала деза дукха ахча Iоадаь вала ца могаш ший воI массехк шера лелаш хилар. Оаха эхь кхайкаду шоллагIа а кхоалагIа а сесаг хила раьза а хиле маьре ухаш болча кхалнахи мехкараштеи, оаха бехке бу шоаех урдош даха мукъа телараш.

Советски саго массанахьа а ший сий хьалкхаба деза. Къахьегамхошта шоаш буаш болча кхачал лоархIамегIа да хьакхаштал йолаш, шоай сий дайта ховш хилар, шоаех доккхал деш а кхычарна кара ца болхаш а хилар — яьхад Маркса. ХIаьта Ленина кхалнах тIахьехаш хиннаб цхьатарра хьал ца хиларах шоаш мукъабахара гIулакх шоай бе долла.

Оаха дизза къоабалду «Вай ираз вай воай бе доалл» яха письмо, хIаьта Ачхой-Мартана районерча берригача мехкарийи кхалнаьхеи цIерах декхар даь тхоашта тIа а эц: цкъа-дале, дIахо йодача хана урдув, дукха истий кхувлилга, кхенза бараш маьре кхувлилга ца хилийтар; шозлагIа-дале, массаза а саг йоалаяри маьре ахари загсе дIаязделга, советски законаша къостам баь еррига берий, ноаной бокъонаш кхоачашъелга, йиIигашка духьале йоацаш школашка а кхыча дешара заведенешка а дешийтилга Iалашдар.

Тхона лов ширача замах юхедисача эхь долча оамалий когаметта керда, советски оамалаш лелаелга.

Беррига Нохч-ГIалгIайчен лоаман кхалнах тIахьех оаха башха - дика студенткай письмо къоабалдеш вай вахара юкъера урдув а Советски Союза Коммунистически парте Программа тIа язъяьча коммунизм хьальерий моральни кодекса принципашца моастагIал дола кхы ширара телха оамалаш а дIалхара бокъонца, цхьоаггIа дIа а этта къовсам лоаттабеш...

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

БИАЧА КХАЧАХ ХУЛА ЛАЗАР

Москва—Баку яхача поезда тIара Iо а ваьккха железнодорожни больнице вера хала хинна Артемов. Цо хьадийцачох гучадаьлар, Москвера ше аравоалаш цIагIарчарна яхьа торт ийца хилар. Талха йолаеннай торт. ДIакхосса кхом а хийтта йиай цо из. Цох ченна лазар хилар цунна.

ГIамгIа генарий тIумараш чIоагIа чам бенна йиар Эммас, из бахьан долаш Гвардейски улицагIарча № 79 йолча цIен наIар тIа скори помощь ера. Лазарах йиIиг ерзае дукха къахьега дийзар лорий.

Цхьаболча цIен - ноаношта хет хьалхарча дийнахьа яь щи чам болашагIа хул аьнна, цудухьа шоллагIча дийнахьа а кхоачам хургболаш дукха кийчъю цар из.

Цу морча борща е щи чам а дикал а йов, хIана аьлча шозлагIа кIелж яккхийтача морковках, кабуцах коартолах, свеклах йоахка витаминаш Iанарпа дIаух. Долче, щи е борщ, дукха пайдане хилац, бакъда каст-каста лазараш-м хул царех.

ЧIоагIа — халача хьала тIа болаш боалабир республикански больнице Сунженски районера ПетровгIар. Хаттараш даьчул тIехьагIа гучадаьлар, хьалхарча дийнахьа кийчъяь дулха суп ярах царна лазар хинналга. Дийнахьи буси лаьтта суп кIеззига йIоах а яь йиай цар. Цул тIехьагIа бийсанна Iетта а деш чIоагIа че лаза яьлар. Цу гIулакхо скори помощь йоалайир цар наIар тIа.

Баьпа даарехи сомехи цIен-ноаноша консерваш ю ха хьатIакхаьчай. Белгалдаккха деза во кийчъяьча консерваша а дукха зуламаш делга.

Чкъаьрий, баьпа даарий, сомий консерваш хьаелллале банка хи чу а оттаяь хьажа веза, нагахьа хиво чопаш бойя из консерва яа йиш яц.

Фу лазар да кхачо дер? Шера хьаштдолчча ханашка хила тарлу из лазар, цхьабакъда, дукхагIа хул из ахкан дIайхача деношка. ХIана аьлча ахкан хьалашка кхачан продукташца нийсъенна бактереш сиха еб.

ДукхагIа долча даькъе лазараш хьеду буача кхачашцара микробаш сальмонелаш яхаш я. Из микроб лаьтта хIама кхехкалича. Цхьабакъда, цхьайолча хана нийслу дулх е чкъаьра кхийхка да аьнна хеталуча хана а из бактери елла йIовхал дулха кусока юкъе чу ца кхоачаш, иштта моттиг нийсъелча из ебара дика хьал хул.

Дагакхаба деза, доалеш дола долхан, жа, хьакхарч, кхыдола хьайбаш а дуккхача даькъе дийна долаш а бактереш йолаш хилар.

Цу морча дулхах лазар хургдоацаш кхийхкачул тIехьагIа кIеззига кхарза а кхерза мара шун тIа дахьа йиш яц дулх.

Кийчдаь шу ханнахьа хIама да а йиш йоацаш тIехьадаьннад. Цу морча моттиге фу де деза? Иштта гIулакх нийсделча даа хIама чудола пхьегIа йIайхача хана шийлача оттае еза. Ахкан дамалахь къаьстта кхераме я кийчъяь фарш, паштет, гуляш кхыдар. Цу продукташца къаьстта дукха еб микробаш. Долче, цу тайпара кхача цкъа баъал мара совгIа кийчбе йиш яц.

Микробаш йоахка бийда дулх чкъаьра цIенбаьча ардакха тIа кхийхка дулх аьттача а лазар хила мег. ХIаьта мясорубка, мIараш, урсаш кхыйола пхьегIаш горчицаца е содаца дIайхача хила йиш а йиш кIеджъяьккха хий кхарза, йокъае еза.

ХIаьта иштта биача кхачах лазар хила тарлу дукха мозий долча, кулгаш ца дулача. Долче, кийчдаь даа хIама моза тIа ца хойташ лораде деза, даа хIама кийчде оттале сапаца дика кулгаш дила деза.

Кхачах хула отравлени Iалаьмате чIоагIа кхераме лазар да. Из кхача биачул тIехьагIа дегI во хул, низ бов, кертага лазараш аха долалу, дог керчалеш, ченга лазараш ух.

Из санна гIулакх хилча Iалаьмате сиха лор веха веза. Лоралелаш цу лазарах, къаьстта лораде деза цу лазарах кагий бераш.

М. ГРОЦКИЙ, лор.

САКЪЕРДАМЕ ДIАХЬО МУКЪА ХА

Шоай отпуск дика чакхйоаккхаш ба Грозерча № 55 йолча школа хьехархой. Вай мехка дуккхача моттигашка салоIаш ба уж. ЧIоаггIа сакъердаме салоI курорташка, салоIача цIеношка е гаргара нах болча хьоашалгIа ца болхаш бисачар а.

Тайп-тайпарча походашка, экскурсешка ухаш дIахьо цар шоай мукъа ха. Иштта, дукха ха йоаццаш Iаьржача форда йисте экскурсе яха хилар хьехархой группа, цига шоаш даьккхача итт дийнахьа массанахьа кхача кхийра цар.

Хоза, безам тIаозаш бар Военно-Грузински никъ. Гуржий мехкара чайнии цитрусовии плантацеш, бамбука хьунаш, иштта кхыяраш.

Къаьстта раьза хилар хьехархой Батумерча ботанически беша. Цигара цар гулйир дерригача дунен тIа тIайоала ерригаш хIана яц аьнна йола баьцовгIаш. Иштта, дукха пайдана хIамаш дайзар царна Сухумерча маймалий питомнике бахача а. Из Iилман учреждени хьахилара истори довзийтар экскурсе баьхкачарна питомника болхлочо, хIаьта медицина из мел лоархIам болаш я а дийцар.

Гулаута, Новый Афон, Гагра яхача городашка а хинна юххера лакхача лоамашта юкъе уллача Рица яхача Iам тIа кхаьчар уж. Геттара хоза хийтар укхаза массанена а.

Шоаш цига лаьрхIа хинна ха а яьккха цIабаьхкар экскурсе бахараш. Каникулаш йисте а яьнна деша юха баьхкача дешархошта дувца дукха сакъердаме кердадараш хургда экскурсе бахарий.

И. ГОРИДЬКО,
хьехархо.

Массане а сий ду цун

Ножай-Юрта районерча Орджоникидзе цIерахча колхозе массане сий деш ва доахан доажадеча бригада бригадир, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат вола Салуев ИбраьхIам.

Ший пхийтта шу даьннача хана денз юртбоахамца дийзад цо ший вахар. ТIем тIа мар а вийна зIамигача кIаьнкаца — ИбрахIамца йисаяр Овлаъ. Из яр Киргизе кхашка шекара свекла кхееш. Ше дика могаш еце а хьокхаме къахьегар цо. Нанас хьега къа бIаргагуш хиннача зIамигача ИбрахIама а безабелар юртбоахам. Къаьстта каст-каста бIаргаго йиш яр из доахан чудоахкадеча помещенешка. Дукха дезар кхувш воагIача кIаьнка доахан, къаьстта Iаьсий. Иштта ший пхийтта шу даьннача хана денз балха вахар.

1957-ча шера нанен воIи Киргизера Ножай-Юрта цIабаьхкар. Цу шерре а шаккхе а Орджоникидзе цIерахча колхозе балха бахар. ВоI-доахан леладеча, нана тхьамка кхедеча.

Масса а шерашка дика толамаш доахар нов. Салуев керте латтача доахан леладеча бригада. 350 — 400 Iасилга гIулакх дора бригадо. Цхьаккха Iаса ца долийташ, памогаш ца хулийташ, зоотехнически бокъонаш телха ца еш хьайоагIа бригада укх ворхI шера. Соахка бригадо Iунэл деш 310 Iасилг дар. Бригада членаша дош деннадар ден-бус хIара Iасилга тIаккхета дозал 700 граммага кхачийта. Денна дош кхоачашдаь. ХIара Iасилга тIаккхета дозал 850 граммага дIакхаьчар.

Шаккха а дагара даргдац ИбрахIима 1964-ча шера июль бетта деношКПСС член хила кандидаталла дIайийцар из. Шийна кандидат хилара карточка хьалуш нов. Салуева дош делар масса а хана шийна ховр, ший хьинар обществана пайдане хургдолчча дIадала. ХIаьта кхы а сийрдагIа дар из ди укх шера 7-ча июле—Салуев ИбрахIим КПСС членала дIаийцар. Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча бригадо гIулакх деш гаьнна доамашка доажадеш 357 Iаса да, хIаьта ден-бус тIадетталу дозал 1000—1100 грамм хилар.

Дика депутат а ва нов. Салуев. Шоаш дийхар кхоачашдергдолга ховш болча района къахьегамхоша сий ду, из волчча боагIа, шоашта эшар новкъа дар дIадувц. Иштта нов. Салуева хьалхленца общественни хьисапе хьалйир Энгеной яхача юрта 370 моттиг йола бархIшерара школа, 250 моттиг йола Саьсана-Юртара клуб, йоккха тика, Аксай яхача хина тIий тиллар. Массехк да уж къахьегамхоша тIадехка цо кхоачашдаь декхараш! Каст-каста бIаргаго йиш я депутат нах бахача цIеношка ухаш, дуккхачарца вIашагIкхеташ.

— Дика ва тха депутат, оал юртхоша ИбрахIамах. Сий ду цун массане а.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамен, культураи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05458. Заказ № 4248.